

મહાશયી મો.ટી.
(સા. ૨૨૨)
૧૯૨૨

(સા. ૨૨૨)

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૅપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૦૬૦ વર્ગિક

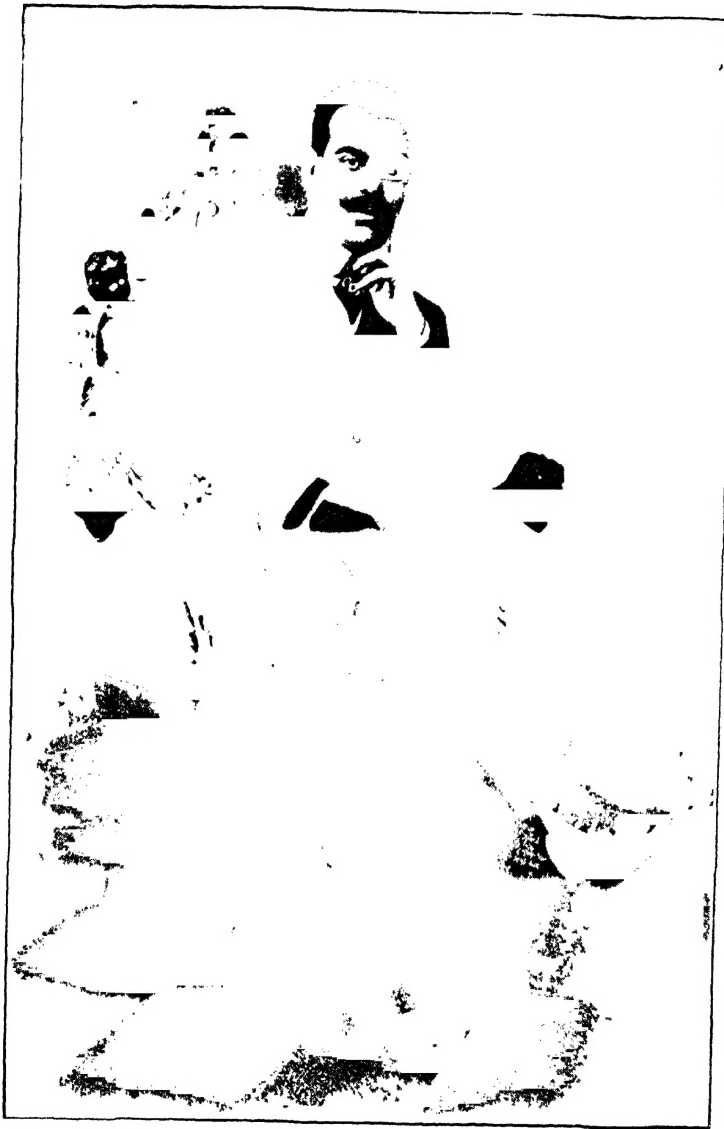
પુસ્તકનું નામ સ્તલયેણી મળી

વિષય ૬૩૬૮ : ૪ ૩૬૮

H. H Sir Sultan Mohomed Sha Agakhan,

G. G. S. I., L. L. D &c.

ISMAILI HAZAR IMAM.

હીસ હાઇનેસ સર મુલતાન મોહમદશા આગાખાન

જી. સી. એમ. આમ. એલ. એવ. ડી.

ઇસમાઇલી હાઝર ઇમામ.

સતવેણી મોટી.

(પાઠ ૨૨૨)

રચનાર.

સૈયદ નરમહમદશાહ બીન ઈમામશાહ

(ગુજરાતીમાં) આવૃત્તી ૧ લી નકલ ૫૦૦

પ્રગટ કરનાર,

મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ

ધી બોમ્બે સીધી છાપખાનું,

૧૧૩, પાલખી મહોલા, મુંબઈ-૬.

ALL RIGHTS RESERVED.

આ બુક મેનેજર વલીલાલ નાનજી ધી બોમ્બે સીધી પેસ, ૧૧૩,
પાલખી મહોલા, મુંબઈ-૬ માં મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ માટે
છાપી અને મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજે ધી બોમ્બે સીધી પેસ
૧૧૩, પાલખી મહોલા મુંબઈ-૬ માં પ્રગટ કરી.

સંવત ૧૯૭૫

સન ૧૯૧૯

ગુજરાત વિધાપીઠ મંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઓપીરાઈટ-સંગ્રહ
૮૭૬૦

પ્રસ્તાવના.

—૦૦૦૦—

જાનો જમાનાનું કામ કરે છે. ઇસમાઇલી દીનના પ્રચારક મહાત્માઓ પીર સદરદીન, પીર હુસન કબીરદીન વગેરે તેઓના જમાનાના હાજર ઇમામોનાં ખાસ ફરમાનથી સત્પથ યાને ઇસમાઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા હિંદુસ્તાનમાં પધાર્યા અને હિંદુ ધર્મમાંથી વટલાવી સીધી સડક બતાવી રાહે રાસ્ત પર જે લોકોને લાગ્યા, તેમનું નામ ખોળા પાડવામાં આવ્યું. ખોળાનો અર્થ માનવંતા થાય છે એટલે કે ખોળા શબ્દ માન બરેલો શબ્દ છે. આવો લકખ તેજ લોકોને આપવામાં આવ્યો હતો કે જેઓએ તુરે વહવાનીયતની ખરી સડક સમજી, જાણી, ઇમામે ઝમાનની જ્ઞાનાખત મેળવી હતી.

મજબુર મહાત્માઓએ અસલ ઇરાન કે જ્યાં તે વખતના ઇસમાઇલી નીઝારી ઇમામો વસ્તા હતા, તે તરફથી આવી, હિંદુસ્તાનની ભાષાઓમાં એકમ સમજાવ્યું. પીર સદરદીન, પીર હુસન કબીરદીન વગેરે પીરો આશરે સાડા ચારસો વરસ પહેલાં હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા અને પોતાનાં કુટુંબ સહિત વાસ કર્યો, તેઓનું કામ ફક્ત બોધ કરવાનું અને મુરીદો વધારવાનું હતું. તેઓના મહાન પ્રયાસથી લખો હિંદુઓએ ઇસમાઇલી દીન અખત્યાર કર્યો અને પીરોના બોધ મુજબ અમલ કરવો શરૂ કર્યો પણ તેઓમાં કેટલાકો હિમતના અભાવે કે ખીજાં કોઈ દુન્યવી કારણોને લઈને ખોળા લકખ ધારણ કરવાને નશીમવંત બન્યા નહીં.

અત્યારે ઇસમાઇલી દીનની ક્રિયાઓ અને એકમ લખો માણસ પડે છે અને તે ફક્ત પીરોની મહાન ઝહેમતનું પરીણામ છે. જે પીર સદરદીન પીર હુસન કબીરદીન વગેરે પીરોના બોધ ઉપર તે મહાન પીરોના ફરજદ આધ્યા હોતો તો આજે લખો બહુકે કરોડો હિંદુ શુદ્ધ ઇસમાઇલી યાને શીયા ઇમામી ઇસમાઇલી હોતે.

ઇસ્લામને આવો મોટામાં મોટો ધક્કો પ્લેંચાડનાર ફક્ત તે મહાન પીરોના ફરજદોજ હતા કે જેઓ દુનીયાની લાલચમાં લપટાઇ પોતાના પાક હાજર ઇમામોને હક ખાઈ જવા લાગ્યા અને મુરીદોને ઉધે રસ્તે દોરી જવા લાગ્યા. દાખલા તરીકે પીર હુસન કબીરદીનને અદાર ફરજદો હતા, તેમાં પીર ઇમામશાહેજ ફક્ત હાજર ઇમામની જ્ઞાનાખત રાખી હતી અને એક મીશનરી તરીકે કામ કરવાની રજા મેળવી હતી. પીર ઇમામશાહ ઇસમાઇલી પીર હતા નહીં, તેમ તેઓને તેવો મરતબો આપવામાં આવેલ હતો નહીં તે વખતે એટલે પીર હુસન કબીરદીનની બાદ પીરની ગાદી પીર તાજદીનને આપવામાં આવી હતી. પીરની ગાદી વંશ પરંપરા ઉતરી આવે એવો કાંઈ નીયમ નથી. હાજર ઇમામ જેને પોતા તરફથી

પીરની પાધડી આપે, તેજા પીર કહી શકાય. બાકી તેવા પીરની નીચે અનેક મીશનરીઓ નીમી શકાય અને તે મુજબ પીર હસન કંપીરદીન બાદ પીર તાજદીન થયા અને ઇમામશાહ મીશનરી તરીકે કામ બજાવતા હતા, બાકીના પીર હસન કંપીરદીનના સતર ફરજદોએ પોત પોતાના જુદા અનુયાયીઓ કરી લઇ પોતાને પીર તરીકે મનાવવા લાગ્યા અને ઇમામની શનાખતથી મુરીદોને બેતશીય રાખ્યા તેમન માટે સંધ્યે નરમહમદશાહે કહ્યું છે કે:—

એસા હાલ ઉનકા જે હુવા, 'અઢારમાંસું' સતર જે મુઆ;
સારે મુનીવર સખ ગયેસો ફરી, ગુરકે બોધસું નવ આયે વળી;
નરજકું ખખર જખ સરવે હોઈ, ગુરજ તાજદીનસે હોઈ સોઈ.

એ મુજબ ફક્ત ઇમામશાહ સિવાયના અન્ય ભાઈઓ મુઆ યાને આ પાક દીનથી ફરી ગયા અને હાજર ઇમામની શનાખતથી દુર રહ્યા અને પીર ઇમામશાહ અમદાવાદ પાસે પીરાણા નામે ગામમાં આવી રહ્યા અને હાજર ઇમામ તરફથી મીશનરી તરીકે કામ કરવા લાગ્યા અને હજારો હિંદુઓને સત્પંથ પર લાવવાને પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા અને તેવી કોશિષનાં પરીણામે હજારો કાચ્છીયા વગેરે જાતો ઇસમાઇલી દીનમાં દાખલ થઇ.

આ જુક સતવેણી મોટીના રચનાર સંધ્યે નરમહમદશાહ તે પીર ઇમામશાહના ફરજદ થાય, જેવણ પણ પોતાના પીતાનાં પગસે ચાલી, પોતાના પીતાનાં કામમાં મદદ કરવા લાગ્યા અને સતવેણી વગેરે ગ્રંથો બનાવી સત્પંથનો સારો પ્રચાર કર્યો.

તેમના બાદ થયેલા તે કુટુંબના સંધ્યે તથા કબરોના મુજવરોએ લોભ અને લાલચમાં લપટાઇ હાજર ઇમામની શનાખત છોડી દાંધી અને દરોહ અને ઇમામના હકોનો પોતે ઉપભોગ કરવા લાગ્યા. એ મુજબ આવા કળી કળના સખ્ત પરિવર્તનથી લખો હિંદુઓ બોળ લકળ ધારણ કરવાને નાલાયક રહી ગયા, એ કંઈ ઇસલામને જેવો તેવો ધક્કો પડ્યો કહેવાય નહીં.

આ સતવેણીના રચનાર નર મહમદશાહે આ કિતાબમાં મારફતનો ખણો સારો બોધ કરેલો છે અને દોઢસો વીષયોને બસો બાવીસ પાઠમાં ઘણીજ સરસ રીતે સમજાવેલ છે. જે તેમના અનુયાયીઓએ બેશ પણ બોધ આવાં નિઃસ્વાર્થી બખાણુમાંથી લીધો હતો તો આજે જે તેઓની હાલત બેશ તતો ભષ્ટ જેવી રહી ગઇ છે, તે રહેવા પામતો નહીં.

આ પુસ્તક આજ સુધી સીંધામાં હપાતું હતું અને તેની અનેક આવૃત્તીઓ

તેજ ટાઇપમાં ખપી જવા પામી છે અને હજુ પણ અમારી પાસે તેની ઘણી નકલો બાકી છે, પણ અમેને એવો ખ્યાલ આવ્યો કે આવાં પુસ્તકો જે ગુજરાતીમાં બહાર પાડવામાં આવે તો જે અયોગ્ય હુમલા આપણા પાક ઇસમાઇલી દીન ઉપર વીરોધીઓ તરફથી થાય છે, તેમના જવાબનું કામ આવાં ગુજરાતી પુસ્તકો સારે અને તેજ હી સાથે અમેએ આ પહેલું પુસ્તક બહાર પાડ્યું છે.

કેટલાક લોકો આપણાં શાસ્ત્રો ગુજરાતી હરફોમાં છાપવાની વીરૂધ્ધમાં છે અને અમે પણ એમજ ધારતા હતા કે આપણાં પાક શાસ્ત્રો સિંધી હરફમાંજ રહે તો ઠીક અને તેથીજ હજારો રૂપિયા ખર્ચી ખાસ સિંધી ટાઇપ બનાવી છાપખાનું ખોલેલ અને સિંધી ટાઇપનાં ખાસ છાપખાનાના નામે ધી ખાજ સિંધી છાપખાનું નામ રાખ્યું, પણ **We are changed as the time is changed** એટલે કે “વખતના બદલાવા સાથે આપણે પણ બદલાઈએ છીએ,” એ મુજબ અત્યારના હરીફાઈના જમાનાએ અને વીરોધીઓના પ્રયત્નોએ આવાં પુસ્તકો ગુજરાતીમાં છાપી બહાર પાડવાની અગત્ય જણાવી અને તેથીજ અમેએ આ પુસ્તક ગુજરાતી હરફોમાં પહેલ વહેલું બહાર પાડ્યું છે.

ગુજરાતીમાં જ્ઞાન શાસ્ત્રો બહાર પાડવાની વીરૂધ્ધમાં જે કોઇ શપ્સ હોય તો તેમને જવાબ માટે આપણા પાક હાજર ઇમામનું નીચેનું ફરમાન બસ થશે.

(તા. ૮ મી માર્ચ ૧૯૦૮ મુંબઈની વાડી.)

“દીનજે કમમે ઉતેજન દીઓ દીનજી ફારસી તથા અરબી કીતાબેજે ગુજરાતીમે તરજુમે કરાએ ને છપાઓ આંજે બચ્ચેકે દીન ઇસમાઇલીજે રસ્તો બરાબર દખાડીઓ. ઉનીકે દુઆ સફા ગીનાન ઇલમજી સમજણ દીઓ. તીણીખે કના બહેતર હીંધ આહે કે મુજે મુખ મુખારક મીંજથી નીકરેલા ફરમાન સીખાઓ. ઇસમાઇલી દીનજી ઉનીકે ચાદ દીણ લાય સ્કુલમે તથા લાઇબ્રેરીમે ઉનીકે હલાઓ. એરી રીતે પાંજે દીનજી મજબુતી કયો. દીનકે ટેકો દીણમે આંજે વખત ગુજરો આંથી બની શકે ત દીનજી ચહુડતીજે વાસ્તે કેશેશ કયો અને આંમે હીમત હોય ત દીન ધર્મજી પુસ્તક ગુજરાતીમે છાપે ને ધર્મજે વધારો કયો.”

(ઇ. સિતારો પુ. ૩ જી અંક ૧-૨ પાનું ૨૯.)

કેટલાએક અત્યંત વિરોધીઓ આપણાં પાક શાસ્ત્રની કવિતાની દબને પિંગળ વિરૂધ્ધ અને ભાષાનું મીઠ્યર જણાવે છે, પણ તેઓએ ખાસ યાદ રાખવું જોઈએ કે પીરોએ પોતાનો પાક હેતુ ખર લાવવા ખાતર લોકો સમજે તેવી ભાષામાંજ શાસ્ત્રો રચેલાં છે અને તે એવી રહેલી અને સાદી ભાષામાં છે કે સિંધ, કચ્છ, કાઠિયાવાડ, ગુજરાત, પંજાબનો કોઈ પણ શખ્સ ધણીજ રહેલી રીતે સમજી શકે. હેતુસરના કામને ભાષા દોષ જેવા નજીવ દોષનાં બહાનાં હેતુ વખોડી કહાડનાર ફક્ત પોતાની મુખાંધિજ બતાવે છે.

અમેએ આ ગ્રંથ ગુજરાતીમાં છાપેલ હોવાથી કચ્છીમાં બ નો લ ને દ નો ધ વપરાયે છે તેવા શંખ્દોનો ફક્ત શુદ્ધ ઉચાર કરેલ છે, બાકી અગાઉની આવૃત્તી મુજબ કોપી દુ કોપી ઉતારેલ છે. અગાઉ અમેએ આ બુક આશરે બસોથી અઢીસો વરસના જુના ચોપડામાંથી લીધેલ અને તેની ચતી કોપી દુ કોપી ચતી આવૃત્તીમાંથીજ આ બુકને ગુજરાતીમાં છાપેલ છે.

સિંધી હુરફ નહી જણાનાર માટે આ બુક ખરેખર આશીર્વાદ રૂપ નીવડશે અને આપણાં પાક શાસ્ત્રનું જ્ઞાન નહી ધરાવવાથી એક તરફ વલણ રાખનારને માટે ખરી સમજણ લેવાનું આ બુક સાધન થશે, એવી અમને સંપુર્ણ આશા છે.

લી૦ સેવક,

મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ,

પ્રગટ કર્તા.

સાંકળિયું.

નંબર.	વિષય.	પાનું.	નંબર.	વિષય.	પાનું.
૧	તારીફ રસુલે દીનકી	૧	૨૮	પ્રેમ પ્રીતકી રીત	૧૬
૨	સતગુરુ ગીનાનકી તારીફ	૧	૨૯	વીરેહવંતકી રીત	૧૭
૩	દીનકી તારીફ	૨	૩૦	કાયા હાંડી પકાનેકા વીરેહ	૧૭
૪	પરબોધ નશીહત	૨	૩૧	રસુલકા વીરેહ	૧૭
૫	દીલ રોશન કરણાં	૩	૩૨	વીરેહે રાબીયાકી	૧૮
૬	દેહા ફાનીકા મહેલ	૩	૩૩	રીત વીરેહકી	૧૮
૭	દેહા ફાની	૪	૩૪	વીરેહ પ્રેમકી રીત	૧૮
૮	માયા ચલત્ર	૫	૩૫	પ્રેમ અગ્ની	૧૯
૯	કસણી ઝીકર	૮	૩૬	પ્રેમ વીરેહેકા	૧૯
૧૦	ફકીરીકી ખુબી	૯	૩૭	પ્રેમમેં રાવણુકા મીસાલ	૧૯
૧૧	ફકીરી આદમ શરી અલાકી	૧૦	૩૮	પ્રેમ વીરેહ	૨૦
૧૨	„ તુહુ નખીકી.	૧૦	૩૯	સતીકા મીસાલ	૨૦
૧૩	„ મુસા નખીકી	૧૧	૪૦	સતી અંગ	૨૧
૧૪	„ ઇસા નખીકી	૧૧	૪૧	સતીકા દ્રષ્ટાંત	૨૧
૧૫	„ સલેમાન નખીકી	૧૧	૪૨	પતંગ દ્રષ્ટાંત	૨૧
૧૬	ફકીરી પ્રેમકી	૧૨	૪૩	સતીકા પરેમ	૨૨
૧૭	„ ઝીકરીયા નખીકી	૧૨	૪૪	બિન પ્રીતકો અંગ	૨૨
૧૮	„ ઇબ્રાહીમ અદમકી	૧૨	૪૫	રસ બિન પ્રીતકો અંગ	૨૩
૧૯	„ નખી મહમદકી	૧૩	૪૬	રસ બિન રસ પ્રીત	૨૩
૨૦	„ અયુમ નખીકી	૧૩	૪૭	રસ પ્રીતકી રીત	૨૩
૨૧	„ ઇબ્રાહીમ નખીકી	૧૪	૪૮	જીવન મુગતકી ચાલ	૨૪
૨૨	„ ખીખી ફાતમાકી	૧૪	૪૯	પ્રેમ જાલકા અંગ	૨૪
૨૩	પતિવ્રતાકો અંગ	૧૫	૫૦	લયલી મજનુકા મીસાલ	૨૪
૨૪	સોહાગનકી રીત	૧૫	૫૧	સોનાં કસોટીકા મીસાલ	૨૫
૨૫	સોહાગનકી ચાલ	૧૫	૫૨	સોનેકા મીસાલ	૨૫
૨૬	સોહાગપણા રાબીયાકા	૧૬	૫૩	પાણી મછલીકા મીસાલ	૨૫
૨૭	સોહાગ મેંદીકા	૧૬	૫૪	મછલી પાણીકી પ્રીત	૨૬

નંબર.	વિષય.	પાનું.	નંબર.	વિષય.	પાનું.
૫૫	મછલી પાણીકા મીસાલ	૨૬	૮૪	પરબોધ નશીહત	૩૮
૫૬	પરેમ પ્રીતકી રીત	૨૬	૮૫	મીથ્યા ભેખ	૩૮
૫૭	પરેમ શુરાતનકી રીત	૨૭	૮૬	સત બાતસેં નીજત હોવે	૩૮
૫૮	પરેમ સતીકા આપ ખોણા	૨૮	૮૭	દો નાવુંકી વીગત	૩૯
૫૯	પરેમ આપ ગમાણેકા	૨૮	૮૮	એક મન થાવું	૩૯
૬૦	પરેમ આપ ખોનેકા	૨૮	૮૯	પરેમકી પોથી	૪૦
૬૧	આપ ગમાણેકા મીસાલ છાસ		૯૦	પરેમ સાચા	૪૧
	મસકેકા	૨૯	૯૧	જગતી તથા મીથ્યા સીધી	૪૧
૬૨	છાસ મસકેકા મીસાલ	૨૯	૯૨	સીધી મીથ્યાકી સમજ	૪૧
૬૩	દેહા ખોણેમેં મીસાલ શીપ		૯૩	ખેટકી પ્રીત 'આપસ'	૪૨
	મોતીકા	૨૯	૯૪	માટીકી દેહીકા બયાન	૪૨
૬૪	જોગકી રીત	૩૦	૯૫	માટીકી દેહા આખર ફના	૪૨
૬૫	જોગ ભેખકા	૩૦	૯૬	કાચી માટીકી સમજ	૪૩
૬૬	ઘટ અંદર કાસલ શોધન	૩૦	૯૭	માટીકી દેહા	૪૩
૬૭	મોહિ કાસલકા મીસાલ મછીકા	૩૧	૯૮	કાચી માટી અંતે નાશ	૪૩
૬૮	કાસલકા મીસાલ કલકા	૩૧	૯૯	ખોટી દુનીયા	૪૪
૬૯	કલકા મીસાલ	૩૧	૧૦૦	દુનીયા ફાની	૪૪
૭૦	કાસલ શોધનકી જુગતી	૩૨	૧૦૧	ખુદાકા ખેલ	૪૪
૭૧	બીતરકા કાસલ	૩૨	૧૦૨	જુદી દુનીયા	૪૫
૭૨	કાસલ બીતર	૩૨	૧૦૩	કરતા હરતા ખુદા હય	૪૫
૭૩	મકર મગતીકા	૩૩	૧૦૪	કીસમતકા ખાટા	૪૫
૭૪	મીસાલ મગતીકા	૩૩	૧૦૫	કીસમત	૪૬
૭૫	દુકાનદારકા મીસાલ	૩૩	૧૦૬	રાતમેં બંદગીકી ખુખીકા ઝીકર	૪૭
૭૬	મુલાં ઝોર શેખુંકા શીજરા	૩૪	૧૦૭	રાતકી ખુખી	૪૭
૭૭	શેખ મશાએખ	૩૪	૧૦૮	દેહા રેહેણીકી ખુખી	૪૮
૭૮	મશાએખકા બયાન	૩૪	૧૦૯	દેહીકી ખુખી	૪૯
૭૯	ભેખધારીકા મકર	૩૬	૧૧૦	દેહ આત્માકા દ્રષ્ટાંત પારે	
૮૦	મશાએખકા મકર	૩૬		ગંધકા	૪૯
૮૧	અંતર શોધન ગુરૂ ભેદ	૩૭	૧૧૧	દેહા આત્માકા દ્રષ્ટાંત	૪૯
૮૨	ગુરૂ ભેદકી રસાયણ	૩૭	૧૧૨	દેહા આત્મા	૫૦
૮૩	ગુરૂ ભેદ	૩૭	૧૧૩	દેહા ઝીકર	૫૦

નંબર.	વિષય.	પાનું.	નંબર.	વિષય.	પાનું.
૧૧૪	દેહાકાં ઝીકર	૫૦	૧૩૩	વીલાયત	૬૮
૧૧૫	આત્માકા દ્રષ્ટાંત સુરજકા	૫૧	૧૩૪	સતયુર મારગ	૬૮
૧૧૬	ગુરૂ મહીમા	૫૧	૧૩૫	અસત ઓર સતપંથકા મેહેલ	૬૯
૧૧૭	ગુરૂ ભેદ	૫૨	૧૩૬	સતપંથકી નીશ્ચાની	૬૯
૧૧૮	મુરશદકા ભેદ	૫૨	૧૩૭	આશકુંડી રીત	૬૯
૧૧૯	ગુરૂ મહીમા	૫૨	૧૩૮	નખીયુંકા રસ્તા	૭૦
૧૨૦	આત્માકી પ્રાપ્તી	૫૪	૧૩૯	નખીકા દીન	૭૦
૧૨૧	કાચે પાકેકા દ્રષ્ટાંત	૫૪	૧૪૦	પયરવી રસુલકી	૭૧
૧૨૨	કાચે પાકેકા મીસાલ	૫૫	૧૪૧	પયરવી રસુલ મીસાલ હઝરત અલી	૭૧
૧૨૩	કાચે પાકેકા સ્વાદ	૫૫	૧૪૨	પયરવી રસુલ મીસાલ મેહેદી સાહેબ	૭૨
૧૨૪	દાસીકા બાવ રાખસું	૫૫	૧૪૩	દોર આખર જમાનેકા	૭૨
૧૨૫	ઝીકરકા બયાન	૫૬	૧૪૪	પયરવી રસુલકી	૭૨
૧૨૬	ઝીકરકી ખુશી	૫૬	૧૪૫	મુરશદકી શીફકત	૭૩
૧૨૭	હવા હીરસકી વીગત	૬૬	૧૪૬	આત્મા પ્રાપ્તી વાસલ હક	૭૩
૧૨૮	હવા હીરસ દીલકા હીલા	૬૬	૧૪૭	વાસલ હકકી ખુશી	૭૩
૧૨૯	ખતરે દીલકા હીલા	૬૭	૧૪૮	નામું સમયદખાનળે	૭૪
૧૩૦	મુરશદકી મેંમા	૬૭	૧૪૯	સમયદ ફતેહઅલીકી તશનીફ	૭૪
૧૩૧	મુરશદકી મહીમા	૬૭	૧૫૦	નામું ફતેહઅલીળે	૭૪
૧૩૨	મીરાં સમયદખાનકી તશનીફ	૬૮			

ખુલાસો.

આ સતવેણીમાં ઠેકાણે ઠેકાણે મુરશીદ, શાહ, ગુર, સુરીજન, પીયુ વિગેરે બોલો આવે છે, તે ફક્ત તુરે વહદાનીયતનું પાક તુર જે હાજર ઇમામમાં હર જમાનામાં ખીરાજનું રહે છે, તેમને માટે છે અને જ્યાં જ્યાં તેવા શબ્દો આવે ત્યાં ત્યાં તે પાક હાજર ઇમામને માટે વપરાયલા સમજવા કારણકે છેલ્લા પાક ૨૨૨ માં તેઓ તેનો બેદ ખોલતાં કહે છે કે:—

ખુદા ખાલક તમે જાણો અલ્લાહ,
સો જાણો શાહ મુસ્તન સિર ખટલાહ.

રે તું હી...

સમયદ સતવાણી ખોલીયા,
તમે સુણો મોમન સુજણરે;
ગુર નર આત્ર માંહે આવીયા,
તું સીદક સીદક કર જાણરે. ૨૨૨

તે મુજબ ગુર નર યાને હાજર ઇમામનાં પાક તુરને માટેજ મજકુર સંબોધનો છે એટલો ખુલાસો કરવો અત્રે યોગ્ય થશે.

અગત કતારી.

સતવેણી મોટી

અલહમદો લીલ્લાહ

પહેલા સરજણહાર વખાણો, હરી નામ જપતાં શક ન આણો;
જીસથી રહેશે દુખ ફેરા, જો તમે જાણો બહોત બહોતેરાં.
દુખ સત નખીકા સાચા, જેસી કરણી તેસી વાચા;
જીલીયા આખો મુરીજન ભાવા, સાચા થા સો તો કેડે દાવા.
જગ સારા જેણે જુઠા કરી જાણા, સો આપણે મુરીજન સાથ સંધાણા;

રે તુંહી, સાચા સાંહીઆ પીયુજ...

સાચા થાશે સાચશું, ખેલ ગયા મેદાનરે;
કુડે શાહ ન પાયા, સો ફેકટ ફીરે નાદાનરે. ૧

(૧) તારીફ રમુલે દીનકી

સતકી ખાતાં જીને સાચી જાણી, ગયરસો અપણે દીલ ન આણી;
અંબર ખીદાએત દાવે લાગા, ગફલત ઘોકે ચોંક ન જાગા.
નવ સો ખરસ જગ ભચે રમુલા, સાચે મારગ કોઈ ન ભુલા;
મોંઢે દીન ને દીલમાંહે ખોડી. રમુલ ચલે સો ખાટાં છોડી.
સત પાખે કેમ પારજ પાઈએ, જીસથી સત તે કેડે જાઈએ;

રે તુંહી...

સાચી ખાટ રસલકી, અને સાચાએહી સેરરે;
જે કોઈ ચાટ્યા સત વિના, સો પડીઆ મોટે ફેરરે. ૨

(૨) સતગુર ગીનાનકી તારીફ.

નખી મહમદ જુગમાં આયા, તીસથી ચાંદડા મારગ પાયા;
ખાટ મુઘી સો ઉને દીખલાઈ, રીત રસમ સખ શાહકી પાઈ.
પંથી કોઈ ખોટા ન હોવે, ચાંદણે મારગ સખ કોઈ જોવે;
તિસ અજવાલા આગલ કીના, જે જીવ જાયે પ્રેમ માંહે લીના.
સત વેણી તીસ ધરીયા નામ, જીસ ધર પીયુકા પાઈએ ઠામ.

રે તુંહી...

સિદ્ધ મુરશીદ આપણા, કેતા કહીયા સો ખોલરે;
ખાટજો સગલી સતકી; સો આન દીખાઈ ખોલરે. ૩

(૩) દીનકી તારીફ

દીનકા ચલણાં સો ખંડા ધાર, સાચ પાપે કેમ પાઈએ પાર;
ખાટ મુશકીલ સો થોડું પાઈ, જો કોઈ ભેટે આપ ગમાઈ.
અવર સો દાવા માંહે વિગુતા, અંધા અત્રીઆલ વિખમાં ખુતા;
જો કોઈ પ્રેમે સાચ ખંધાણાં, સો સખ દીનકે સાથ સંધાણાં.
સતકી ખાટે કસણી મોટી, સો કીયું સહેવે નીયત ખોટી.

રે તુંહી...

સાચા પંથ એહી સતકા, અને સાચા એહી સાથરે;
શીશ ગમાઈએ ઈસ વાટમે, તખ્ત આવે હાથરે. ૪

(૪) પ્રબોધ નસીહત.

સાચા સાચા સખ કોઈ જાણે, પરગટ હોયસે અપણે યાણે;
રાત અંધારી કામ જો કીજે, તો પરભાતે ઉતર કીયું કર દીજે.
મુઘા હો કર ચલીએ ખાટે, તોજ પોહોચે સાચજ ખાટે;
સાચા સાચા એહી ગીનાન, જાનાં પરગટ સુરીજન ધીયાન.
ચોરી કીજે જો જો કામા, પરગટ હોયસે અપણે ઠામાં.

રે તુંહી...

જાની ચોરી કીજીએ, અને કુડ છીપાઈએ સખરે;
આગલ જાતાં જાણશે, સહી પરગટ હોયસે તખરે. ૫

એમ દયાળજ પારખું કહીએ, કુડ કપટ સહુ પરગટ લહીએ;
ઉસકું કુસો કીયું ન સુજે, દીલકી ખાતાં જો સખ કુછ ખુજે.
જસકું સુજે ખાડું ખાલાં, ઉસકે આગે ન હોયસી યાલા;
આપ સંભાળો મુરખ લોકાં, હસી હસી કીજે શાહાસું ભોગા.
માંહે કાસલ પાકજ કીજે, તોજ ઉતર પરગટ દીજે;

રે તુંહી...

મનમાંહે કીજે નિરમલા, તો પાપજ હોવે ખેહરે;
ચાંદ્રણે તો ખેલીએ, સુરીજન સાથે નેહરે. ૬

પીયુષુ ચાવા કીજે નેહ, તેમ તેમ કુળજ હોવે ખેહ;
 નખીકુ અપણા સુરીજન ભાવા, ચાંદણાં હુઆ સો સીર લગી પાવા.
 તોજ ખાટ સુધી સો પાઈ, સુખશુ ખેડા મિંદર જાઈ.
 જીસમું અધેરા તિલખી રહેતા, તિતનાં ઉસકું નેહ ન દેતા.
 ક્ષલમ અજવાલે નેહ, દખો, સાચી ઉમત સોઈ વિસેખા;
 રે તુંહી...

ચાંદણાં નીરમલ કીજએ, તો ચલ કર લીજે પારરે;
 ચાંદણાં દીસે નીરમલા, બાકી ચઉદસ ગોડ અંધારે. ૭

(૫) દીલ રોશન કરણા.

પખ ચાંદણાં આણ દીખાવે, પખ અંધારા કછુ કામ ન આવે;
 માસ સારા જો ચાંદણા હોવે, સારી રહેણી તો સુખસુ સોવે.
 ચંદા સુરજ દોય પડ્યા દુર, માંહે ન આવે ચાંદ ન સુર;
 માંહેકી કાસલ જો પાકજ હોવે, તો સુરીજન મુખડા પરગટ જોવે.
 જીને કિને મિતે કીના ચાવા, તિન ચાંદણે જોત સુરીજન પાવા;
 રે તુંહી...

ચંદા સુરજ દોઅ નીરમલા, દોઅ એ હય મિંતરે;
 તીલખી અંધારા જાં રહીયા, તીસથી ખીજડ્યા ચિંતરે. ૮

(૬) દેહ—ફાનાકા મહેલ

એ જીવ જાણો જીગ અંધારા, બાજ ચાંદરણે કેમ પાઈએ પારા;
 ભાદરવે કેરી આવે રાતા, કછુ ન સુજે હાથું હાથાં.
 ફીર ફીર ચુંદી મનમાંહે લાવે, અંધા બટાઉ ક્યું કર પંથડા પાવે;
 બાહો બંધ આ જીગ જાણો, પરતક એહી તમે દખ પીછાણો,
 નદીએ પુરજ કેસા સો આવે, પણ માંહે સારા ઉતર જાવે;
 રે તુંહી...

જેસા બાહો બંધ હય, તેસા આ સંસાર રે;
 આવતાં આવે જોરમાં, તેને જતાં ન લાગે વારરે. ૯

(૭) દેહ ફાની

જ્યું દા પોહોરકી આહે છાઈ, થીર ન રહેવે એક તીલ કાંઈ;
ધસિકે કેડે કયું જનમ ગમાવે, જ્યું રૂખાં છાઈ ફીરતી જાવે.
પહેલી કુપલ અતી સોહાવે, પોહોતે દાડલે સખ ખર ખર જાવે;
કીસે ન હોવે એ નીરવાણુ, જેસી પીપલ જડ ગઈ પાન.
મેરી મેરી કર કર થાકે, અંધા અત્રીઆલે સો સખ રાખે;

રે તુંહી...

કુપલ ખેલ દેખ કર, મત જાય લુલાયરે;

પોહોતે આપણે દાડલે, સારી ખીર ખિર જાયરે. ૧૦

જાતાં દેખો તમે આ સંસાર, કાલકા કેસા ધરીએ પીયાર;
જે કોઈ આયા રહ્યા ન કોઈ, પાણીથી જ્યું પરપોટા હોઈ;
પહેલા આદમ દોસ્ત ડિપાયા, આવતા દેખા જાતા ન જાણ્યા.
દા આલમકા રાજ કીયા, ડિસેખી આખર રહેણે ન દીયા;
જે કોઈ આયા ચલયા સોઈ, ધસ માંહે રહેતા ન દેખું કોઈ;

રે તુંહી...

જસ ધર રહેણુ ન પાઈએ, હુધ્યા ન આંધો ચિતરે;

જ્યું પરદેશી પરોણુલા, સો રહ્યા ડિઠાઈ ચિતરે. ૧૧

જખ લગ હરીયા ખેતજ આય, તખ લગ વહેલા ન ચેતો કાંય;
લોક કુટખ સખ જાનજ કહીયે, હક કી નીપજ દોરે રહીયે,
પીયુકી રસાયણુ આવણુ લાગી, ખોટી કરણી સખ નીકલ જાગી;
જાન સખ કોઈ ખડી ન રહેવે, દુખ દોહોલા ઇતનુ સહેવે.
સખ કોઈ આયા રસકે કાજે, સુકી ખેતી સખ નીકલ લાજે;

રે તુંહી...

જખ લગ હરીઆ ખેત હય, તખ લગ આપ સંભારરે;

સખ કોઈ જાણો જાન હય, લોક કુટખ પ્રીવારરે. ૧૨

(૮) માયા ચરીત્ર.

મેરી મેરી જન કિન કીની, અપણે હાથે ખાજ સો લીની;
પાપ સો જેતા કેતા આય, ફેકટ લેણા કારણ કાંય;
જુઠ સો જેતા કેતા આય, સો સખ છલયા તરીયા લાય;
આખર રોટી વખતે ખાણા, ફેકટ માટે ક્યું પાપ લે જાણાં;
સરવ સવાદ માંહે કછુ ન પાઈયે, પાપે પેટ ભરતા જાઈયે.

રે તુંહી...

મેરી મેરી જો કરે, ઉસકી કરણી ખોટરે;
દીન દાયકે કારણે, પાપુ ભરણાં પોટરે. ૧૩

જને ઈસ તરીયાસું જીવડા લાયા, સાર સવાદ માંહે કછુ ન પાયા;
ઈસ તરીયાકું જો કોઈ લોભાણાં, ઉસકું જાણોરે ખરા અજાણા;
એ ધન અપણાં કીસકા ન હોવે, લાભ કારણ મુલજ ખોવે;
જગ ધુતારી એ હયે નારી, જુઠી હયે પણ રૂપ અપારી;
પુરા પારખું ઉસે બુધ ઉપાની, જને ઈસ તરીઆકું જુઠી જાની.

રે તુંહી...

તરીઆ જુઠી જુઠ હય, ભાઈ જુઠી સદા કાલરે;
સખ જગકું ધધે ખાય કર, અને આપે રહેસે ટાલરે. ૧૪

ઈસ ખોટીકું કોઈ મત પતી આવે, જતાં ખરાઓકું ખાટ ભુલાવે;
ઈસ તરીઆને સખ મોહી લીનાં, ગલે લગા કર અપનાં કીનાં;
કામણગારી એ હય નારી, એણે ધુતીઆ અતી અધીકારી;
જેણે છોડી સો અતી માટી, ઉતર ગયા સો વીસમી ગાટી;
ઈસ તરીયાકું મત ધીરો કોઈ, એ ધરવાળી કીસકી ન હોઈ;

રે તુંહી...

જેસા રંગ પતંગકા, તેસા આ સંસારરે;
ચરક કમુંઆ રંગ હય, ઉસે જાતા ન લાગે વારરે. ૧૫

ધને વશ કર્યા અતી અધીકારી, જો ધુતાણે સો મુરખ ગમારી;
જીને કીને દેખી દરશન ખોલી, સો સખ ચાલે સીશજ ડાલી;
પુરે પારખું ઉને ચું કર જાણી, કાચે લાંડે ન રહેવે પાણી;
સો એક મના હોકર ખાટ સીધાણે, મુરખ આપે આપ બંધાણે;
માહે પરખો તો પધકા ખોટા, પરતક દેખો તો ચક્ષતર મોટા.

રે તુંહી...

એતો ચુંદી દેવકી, બુજે વીરલા કોઠરે;
ચાવા કીયા જીને ખાવરે, ગયા સો મુધ બુધ ખોઠરે. ૧૬

ચરીત્ર સારા એ જગ લીના, ખોહોત ચુકા કર અપણા કીના;
લોભે લાગા જે દીલસું મેલા, દીનસું નીકાલે ઉસે કર કર ઘેલા;
ગુડમાં ઝેર જો હાથ લેવે, સુજ ન રાખે દુખ ફીર ફીર સેવે;
એ હએ દુરીજન પણ મીત્ર કીલાવે, ધસકે છંદકા કોઠ મરમ ન પાવે;
જે કોઠ ધસકે પાલવ લાગે, ગયે છતરાણે સો મુરખ અલાગે.

રે તુંહી...

ત્રીઆ ચરીત્રે આગલી, એણે ધુતીયા સખ સંસારે;
ચોરજ એ હય પરગડા, સો દીન કેરા વાટ પાડરે. ૧૭

જેણે ધસકું મુઘી કરી જાણી, ચાવા કીયા આંખ તલે ન આણી;
આપ સંભાળી જે કોઠ ચાલે, સો ન પડીયા ઉસકે પાલે;
રાવત હુવે સો અતી માટી, ઉતર ગયે સો વિસમી ધાટી;
એક મના હોકર જો ખાટ મુઘારે, સો જા મુજસું પાર ઉતારે;
દા નાવુ જો દીજ પાવા, ઉસ પંથીકા કેસા સાવા.

રે તુંહી...

ધસ ત્રીયાકું ધીર નહી, થીર નહિ નીરવાણરે;
મુરખ ધુતે દા મના, કર સજન કીતા હાણરે. ૧૮

મળી જીતે સુરીજન કીતે, ઉન સીર ખાતા બહોતજ ખીતે;
દેખો જુગમાં આયા રસુલા, પ્રેમુ સાચા સો કંહી ન ભુલા;
ફીરેઉન જુગમાંહે જુઠા જણો, દેખત રૂપ જો જમ જપાણો;
જે જે હોતા ફીરેન દીના, તીન તીન એહી ભોગજ કીના;
જે કોઇ હોતા સુરીજન જોગા, તીને ઇન કન્યાસુ કેસા ભોગા.

રે તુંહી...

એ કન્યા હય અભોગણી, તીસે રંક ન લોણા રાયરે;

આંખા ખોલ કર દેખીયે, નરક ભરી સીર પાયરે. ૧૯

દુનીયા હય શરાખ શયતાન, હુમડાએથી જાવે ગિનાન;
શરાખ શયતાની ભરભર પીજે, દાવા લેકર દીનસુ કીજે;
જાહેર શરાખથી તોભા આખે, શયતાન શરાખ લઈ હુમડે રાખે;
ઢઢી રૂપ તો માંહે કીના, ખોટ લગાઇ અપના દીના;
જે કોઇ હોવે સુરીજન જોગા, સો શરાખ શયતાનસુ ન કરે ભોગા.

રે તુંહી...

શરાખ શયતાની પીજીયે, જગ દીખલાઇએ પાકરે;

અમલ જાતાં જાણસો, તખ દેહડી દેવે સાખરે. ૨૦

ધસ ફાની દુનિયાકુ દુરીજન જાણી, મીંતુ કેણે ધસ મનમાં ન આણી;
સાચે સગળે ધસે દીના છેહા, જસ માંહે હોતા શાહકા નેહા;
અવર અભોગી ભેદ ન પાયા, દુરીજન સાચે જીતે જીવડા લાયા;
દાય ખાટા જુગ માંહે ચલાઈ, જીતે જો ઢૂંઢી તીને સો પાઈ;
કસણી જુગ માંહે આણી, મીંતુ દુરીજનકી વિગત પીછાણી.

રે તુંહી...

દુનીયા જુગ માંહે આન કર, પરખ્યા અપણા મીંતરે;

દેખો કીસીકાં કીસીસુ, લાગા હય મન ચિતરે. ૨૧

ફીરેનકુ જા દુરીજન કીના, ખેલત મુલક ઉસ હાથુ દીના;
લોભે લાગા સો મુરખ બુલા, ઉસ કર રાખા દુરીજન ટાલા;
મુરીજન સેવા જીને જીઠી જાણી, નહિ ઉસ મુખમાં શાહકી વાણી;
દુઃખ દાયલા તીસે તીલ ન દીતા, ચાવા નહિ હુઠે ના મીંતા;
દુરીજન ઉપર રાખા ભાવા, મીંત મારણકુ સામા ચાવા.

રે તુંહી...

દુરીજન રાખે મુખે કરી, કષ્ટ ન દેવે આખરે;
મીંતજ મારે લાંગડ, લે લે માંહેથી ટાળરે. ૨૨

વલી મસાએખ જો કોઈ કહાવે, દમડી દોકડે જીવડા લાવે;
મુઘા કાફર ઉનકુ જાણે, શયતાન રૂપ તમે દેખ પીછાણે;
ફીરેન કેરા કીજે કામા, વલી મસાએખ ધરાવે નામા;
ખુદા રસુલ જીભીયા આખે, શયતાન લેકર હુઠે રાખે;
એસે કામે જો શાહ લેતા, તો નખીયુંકુ ફકીરી કાયકુ દેતા ?!

રે તુંહી...

વલી મસાએખ જીગમાં કહાવે, અને દુનિયા લાવે ચીતરે;
મુઘા જાણે ચોર હય, મત કોઈ આખો મીંતરે. ૨૩

(૬) કસણી-જીકર.

દુનીયા આહે દુરીજન ખાટ, નખી હુએ સો ફકીરજ માટ;
માંહે ફકીરી જે કોઈ જલાણા, સોજા જગમાં નખી કીલાણાં;
દેહા કેરી જો હડીયા કહીયે, સો ખીના ભાગે કયું શાહ લખએ ?
જે કોઈ લોણે સાંહીયા અપણા, ઉનકુ ચાહીએ ફકીરી તપણા.
એ તો મારગ દેહકા કહીયે, સો ખીન ભાગે કયું શાહ લખએ ?

રે તુંહી...

ફકીરી સખસે અફઝલી, નહિ કો ઇસકે તોલરે;
ખાસી નસીહત શાહકી, જો આન મીલાવે ઢાલરે. ૨૪

(૧૦) ફકીરીકી ખુબી.

ફકીરી માંહે જે જીવ લગાધ્યે, તો નેહ સુરીજન અદકા પાધ્યે;
મીંતુ કેરા એહી જાણે કાજ, નખી ફકીરીસેં હુએ મએરાજ;
એતો દોલત હય નખીયું કેરી, ઇસથી આદશાહી નહિ ભલેરી;
કરમ નીલાડી હોવે જીસકે, એ દોલત હાથ આવે તીસકે;
નખીયુ સાઈ ને ચાતુ માંગી, સાચે મુરશીદસું હાથ લાગી.

રે તુંહી...

બડી આદશાહી જીગ માંહે, ભેજી મીંતુ કેરે કાજરે;
કીતે ન પાઈ નીશ્ચે, નખીયું મુરશલ બાજરે. ૨૫

ફકીરી તન માંહે જખીએ આજ, તીસકા સઘળા પુગે કાજ;
મહેમાન ખુદાકા જીગ માંહે કહીએ, મહોબત લાગી શાહ પર રહીએ;
ઇસથી રૂડા કેસા કામ, જીસથી પાઈએ દુઆરજ ઠામ;
કહ્યુએ ન માગે હાથ પસારી, હવા હીરસ સખ વિસારી;
એસી ફકીરી માંહેજ રહીએ, ફકીરી આદશાહી તીસકી કહીએ.

રે તુંહી...

સાચી ફકીરી સતકી, જે માંગે શાહકુ પાસરે;
દુઆરે રહે સત સખુરીકે, છોડે લીરાની આસરે. ૨૬

પીયુકે પાસે જ માંગણા કીજે, ઇસ માંહે સખુરી લીજે;
સેહજ ગફલત માંહે કહુ ન પાઈએ, જકરે શાહકું જપતા જાઈએ;
શાહકી ફકીરી મોટી જાણે, ફકીરી આદશાહી પીયુ પરમાણે;
તમાં કેરી જે ભકિત કીજે, તો પુરા મેવા સખ કયું કર લીજે;
પીયુકી ભકિત તમ પીયુસું લાગે, હાથ પસારી કહુ ન માંગે.

રે તુંહી...

જે તું લોણે પીયુકું, તો કહુ ન માંગે આસરે;
જે પીયુ પાયા આપણા, તો રાખ દુહા તેરે પાસરે. ૨૭

રસુલ સારંકી એહીજ કહાણી, ફકીરી બાદશાહી મુઘી જાણી;
 સઘળે ફકીરી પીયુકી માની, એક એક કસણી અઢકી બખાની;
 નખીયુ કેરી તુમ દેખો ચીઠી, ફકીરી જાલ સલગું દીઠી;
 ઇસકી આંચે દીન પકાયા, નેહ સુરીજનસુ અઢકા લાયા;
 જસકું લોઢે આપ સંજોગા, ઉસકું કરાવે ફકીરી ભોગા.

રે તુંહી...

મીંતુ માંહે મીંત હય, અને સારં માંહે સારરે;
 ફકીરી માંહે જો મીલે, સો તર કર લાગે પારરે. ૨૮

(૧૧) ફકીરી આદમ શકી અલાહકી.

પહેલા આદમ દોસ્ત ડિપાયા, સઘળે ઉસકું શીશ નમાયા;
 સરંગ માંહે ઉસે દીયા વાસા, વયે થા અપણે સુરીજન પાસા;
 સરંગ માંહે તીસે મુખ ન દીના, ફીર ફીર પ્રેમ જાલે લીના;
 કેતે બરસ જંગલ માંહે ડાલા, રોતે રંગત નેનુંથી ચાલા;
 એસી ફકીરી જખ સર પર ખીતા, નખીપણા તો તખજા દીતા.

રે તુંહી...

પહેલા આદમ દોસ્ત થા, દેખો તીન શીર હાલરે;
 જંગલ ડાલે શુધ ખીના, તખ મીલે સુરીજન નાલરે. ૨૯

(૧૨) ફકીરી નુહ નખીકી.

નુહ નખી તમે દેખો લોગાં, વયે થા અપણે સુરીજન જોગા;
 ત્રાટી આલવે જનમ ગમાયા, નવસો બરસ જા આપ જલાયા;
 માંહે દુનીઆ જો સોહેલા હોતા, તો ફકીરી માંહે કોઈ આપ ન ખોતા;
 એક તીલ એસા કોઈ ન સોહેવે, તો નવસો બરસ જંગલ કયું રહેવે;
 પ્રેમ કીના જન માંહે ખેલા, તીનકું દીના સુરીજન ખેલા.

રે તુંહી...

જસ માંહે પ્રેમ થા આગલા, ઉસકું કેસી આથરે;
 દુખ દાયલા બાહે કર, દહા માની થાથરે. ૩૦

(૧૩) ફકીરી સુસા નખીકી.

દેખો સુસા પીયુકા પ્યારા, ઇનેળી લોઢી કબુલી સારા;
ગરીબી માંહે વો પ્રેમુ પેખા, આપસ રાખા માહે ફીકર વિશેખા;
બોહોણુ ન દુનીઆકા કીના ચાવા, તો જા અપણાં સુરીજન પાવા;
પ્રેમે શાહકું તોજા પાઘએ, ફકીરી માંહે જે આપ જલાઈએ;
દુનીઆ કામે જે મીલતા શાહે, તો નખીઉં ફકીરી લેતા કાંહે.

રે તુંહી...

ફકીરી શોહાગ તીસે કહીએ, જે જલાવે અપણે ચાવરે;
દુનીઆ આણુ દીખલાઈએ, તો તીલ ન હોવે ભાવરે. ૩૧

(૧૪) ફકીરી ઇસા નખીકી.

ઇસા નખીકી તુમ વેદના મુણો, તો ઇસ મુરદારકું કાહેકું લોણો;
એક મુઠ્ઠ કારણે કયા કુછ આંખેઆ, જાતે ચોથે આસમાને રાખેઆ;
એક મુઠ્ઠ ભાર એસા જે હોવે, તો કયું જનમ જા સુખમે ખેવે;
ઇસે સરીખા નહી કોઈ ચાંદા, એક મુઠ્ઠ કારણુ કાહાં જા ફાંદા;
કેતા ધન આર કેતા માલા, એક મુઠ્ઠ કારણુ દેખો ચાલા.

રે તુંહી...

દુનીઆ ચરીત્ર દેખ કર, જે તેં લાયા ચીંતરે;
એક મુઠ્ઠકે કારણુ, કહાં લે રાખ્યા મીંતરે. ૩૨

(૧૫) ફકીરી સુલેમાન નખીકી.

સલેમાન પ્રીત મુઘી માની, આપસ મનમાંહે રાખી છાની;
કીતી બાદશાહી પરંગઝ બખાની, દરવેશી માંહે આની છાની;
જવકી રોટી જે કીના ખાણાં, તો જા મીલીઆ સુરીજન ટાંણાં;
દુનિઆ સાથે જે જીવડા લાતા, નખીપણાં તો કીયું કર પાતા;
સુખસુ કીતા સાચા ભોગા, વે થા આપણે સુરીજન ભોગા.

રે તુંહી...

ગરીબી સોદા શાહોકા, ખેલો સુખસુ જાયરે;
દુનિઆ મતલબ છોડ કર, રાખો ફકર જલાયરે. ૩૩

(૧૬) ફકીરી પરેમકી.

વોહી શોહાગણુ જો ભરીઆ હેતા, અંઘી કીના ચીત અપણા ચેતા;
વરશ દીવસ બાહેર ન જતા, લોક ફીકર શીર ઉપર લાતા;
ખુવારી કીયા ઓર ધુલ મીલાયા, ચું કર અપણા પ્રેમ જલાયા;
દુરીજન સુખસુ રાખે સારે, રેલે તે જો પીયુજ પયારે;
દુનિઆ લોક ન સુરીજન જોગા, નખીપણા શાહ શોહાગા.

રે તુંહી...

દુનીઆ એ હે દુરીજન, મીંતુ ન આવે કાજરે;
બાજુ દેવે તીલ માંહે, અતે રાખે સુરીજન બાજરે. ૩૪

(૧૭) ફકીરી જીકરીઆ નખીકી.

જીકરીઆકે શીર કરવત ગાલા, સો સખ એહી ફકીરી ચાલા;
જખ લે કરવત શીર ઉપર છોડા, પ્રેમે સાચા સો મુખ ન મોડા;
ચાલતા કરવત જો ચાં ચું કરતા, નખી નામ તો કાહેકું ધરતા;
મીંતુકે શીર એસી કીજે, સુખસુ બેઠે કયું શાહકું લીજે;
પલમે સારા શીરથી ચીરા, તો જ પાયા સુરીજન હીરા.

રે તુંહી...

એસી કસણી બાહે કર, પરખીયા આપણા નેહરે;
શીર પર કરવત છોડીઆ, તોએ ન દીના છોરે. ૩૫

(૧૮) ફકીરી ઇંબ્રાહીમ આદમકી.

સુલતાન ઇંબ્રાહીમકે દબો ખેલા, કીયું કીયું ઉસકું ધુલજ મેલા;
કેતે બરસ બાદશાહી કીતી, ઉન શીર કેતીક વેદના બીતી;
બાણે પીણુકી સુધીયા ટાલે, ઇયું કર આપસકું પ્રેમે જાલે;
સખ સુખ છોડીને દુઃખે જલાણા, સાચે મીતુકા એ હે બાણા;
મીંતાં કસણી એસી કીજે, એક તીલ સુખડા દેહી ન દીજે.

રે તુંહી...

જસ માંહે પીયુકા નેહ થા, સો સતમું ચાલીઆ આજરે;
જગમાં જલાણે પરગડે, ઇયું કર કીના કાજરે. ૩૬

મોહાર અપણી પાયા. ઠામ, પીયુસું કીના સાચા કલામ;
મુઝીન કસણી એસી કીજે, દુનિઆ છોડ ફકીરી લીજે;
ત્રીઆ કેરા તમે દેખો ચાલા, ફીકરું કીજે એસા હાલા;
માંહે ફકીરી ન હોતા શાયા, તો નથી ન કરતે ઈસપર ભાવા;
ફીકર રસુલે આંખી ખાતાં, વે લી લાગા પીયુકે સાચા.

રે તુંહી...

ફકીરી સખસે અધીક હે, જોઈ લેજો જાણરે;
નથીપણા હે ઈસ માંહે, સખમે પાયા માનરે.

૩૭

(૧૯) ફકીરી નખી મહમદકી.

પરભાતે ધર અપણે જાવે, એતા નહી જો મુખમાં આવે;
મણ એક જવ કેરે કારણે, આપ સધારે યહુદકે ખારણે;
દેખી ફકીરી ને ઉતર કીજે, ખેતી ન વાડી ફરી કાહાંસું લીજે;
વો થા રાજા દા આલમ કેરા, મણ જવ કારણે યહુદને ફેરા;
મીંતુ કસણી એસી સાધી, જો થે આપણે દીનકે સવાદી.

રે તુંહી...

મીંત જો કીજે સાચશું, અને દુનિઆ ફીકરું ટાલરે;
સખસું અલગા ટાલકર, અને ખાઈ પરેમકી જાલરે.

૩૮

(૨૦) ફકીરી અયુખ નખીકી.

અયુખ પેકાંખર તમે દેખો મીંતા, કીકું દેહી માંહે રોજન કીતા;
ચાશ્ણી તોલે કીતી દેહા, તોએ ન દીના પ્રેમસું છેહા;
કીક નીકલ ખાહેર જાવે, સો ચાવું લેકર દેહીમાં આવે;
શુકર ખુદાકા તીસ માંહે કહીએ, સત સજુરી ઉસ ધર માંહે લઈએ;
એતી બલા જો સીર પર ખીતી, તોખી પ્રીત પીયાસુ કીતી.

રે તુંહી...

અયુખ મીંતજ સતકા, અને સાચા થા માંહે નેહરે;

મુખ ન ફીરાયા આપણા, જો સખ તન પડીયા વેહરે.

૩૯

(૨૧) ફકીરી ઇઆહીમ નબોકી.

ઇઆહીમ પેકાંબરકા સુણીએ હાલા, નમરૂદને બીચ અગનીજ ડોલો;
પોતે દેખા ખાખજ માંહે, ઇસકુ સુરીજન સપને આયે;
પુતા લેકર કુરખાની કીતા, તો જ સુરીજન મેલા દીતા;
ઇઆહીમ મન માંહે સાચા હુતા, લે કુરખાની ઉન કીના પુતા;
ખાખજ કેરા ઇશક જે આવે, ચર મોહાખતસુ શાહ ન પાવે.

રે તુંહી...

ફકીરી સખસે ખુખ હયે, પરતક દીસે ખુવારે;
હુરમત દુનિઆ ઝાહેરી, સો દીન માંહે મુરદારે. ૪૦

(૨૨) ફકીરી બીબી ફાતમાકી.

બીબી કહીએ ફાતમા જસી, ઇયુ જગ રહી જુયુ પરદેસી;
અલીકે ઘરકા કીના ચાવા, ચરખે હિપર ન હોતા ભાવા;
તખ રસુલે આખી ખાતા, ચરખા કાંચ ન લેવો હાથા;
રીઝક હાથ ઘણીકે પાવો; ચરખે જવડા કાંચ ન લાવો;
મહમદ મનમાં સાચા હુતા, સો એસી બુધી સો દેવે પુતા.

રે તુંહી...

મીંતપણા તો દાયલા, કોઇ ન શકે ખેલરે;
શરફરાજ જે રખતે કીયા, ઉસકુ દીના મેલરે. ૪૧

દુજે દીવસ ઘર ફાતમા ચાલી, દેખ અપણે દીનજ હાલી;
બીના દીન તુકશાનજ દાખી, તખ જુની ચાદર સીર પર રાખી;
દુનિઆસે જે લાગી ખેડી, ઇસથી મીંતુને દુનિઆ છોડી;
યું કર સુરીજનસુ કીના મેલા, તખ જ ખેલે પ્રેમકા ખેલા;
શોહાગણુ સો જે પીઆસુ શતી, આપ જલાવે સો પરમે માતી.

રે તુંહી...

પરેમ પીઆસી અધીક હયે, સો ખેલે પરેમજ ખેલરે;
નબીએ ફીકર દેખાડીઆ, સો કારણુ સુરીજન મેલરે. ૪૨

(૨૩) પતીકૃતાકે અંગ.

સાચી બીબી એસી ચાહીએ, મુખ તજે તો નવશા પાઈએ;
આભરણ માંહી મોહી ન રહેવે, શાહ બીના અપણી દેહા દેવે;
પહેન આભરણ બે લોક દીખાવે, શોહાગપણું તો ક્યું કર પાવે;
પહેનો આભરણ સાચે કામા, આપસ રખે શાહા ધર કામા;
આપણા સોહાગ તખ્ત લેખો, સુરીજન અપણા જખ નેનું દેખો.

રે તુંહી...

આપ સવારો સાચશું, અને સતકા કરો શણગારરે;
નેનું કાજલ નેહકા, પીયુ કરો ગલેકા હારરે. ૪૩

(૨૪) શોહાગનકી રીત.

સઘળા સોહાગ તીન શીર કહીએ, શાહકા નેહ જસ માંહે લખએ;
કાજલ ફુલ મુખ તખોલ, હસી હસી લાગે વીસ મુખ ઢોલ;
તેલ ફુલેલ શીર કંગઈ સારે, તીસ ગલ બાંહોડી પીયુ ધ્યારે;
પીયુ બીના બે કરે શણગાર, તીસ ગલ લાગે જલત અંગાર;
પહેરી આભરણ લોક દીખાવે, શાહ સોહાગ સો ક્યું કર પાવે.

રે તુંહી...

બે શીર સારે કંગઈઆ, અને બહોત કરે શણગારરે;
પીયુ બીના બે શણગારીએ, સો આભરણ લાગે અંગારરે. ૪૪

(૨૫) શોહાગનકી ચાલ.

વણ ભરથારે કામ ન આવે, શોહાગણ જુગ માંહે ખોત કીલાવે;
પીયુ બાજ જીને આભરણ સારી, જનમ દોહાગણ ભઈ સો નારી;
માંહે શણગારો તો હોયે કબુલ, જ્યું શણગારીયા આપ રમુલ;
જીને એ આભરણ મનસુ કીના, તીને જા નવશા અપણા લીના;
પીગડે પરેમ જીન આપ જલાયા, સોહાગ સ્વાદ તેમ ઢીંચને ચાયા.

રે તુંહી...

હુમ સોહાગણ પરગડી, અપણે નવશા કાંજરે;
પીયુ બીના બે શણગારીએ, તો લજમ મરીમ લાજરે.

(૨૬) સોહાગપણુ રાખીયાકા.

રાખીયા સોહાગન જુગ માંહે કીતી, સખ કોઇ જાણે દેશ વીદીતી;
આપસકું લે પરમે જાલી, સુખ ન કીના ઉને સુરીજન યાલી;
ખાણે પીણુકા સ્વાદ ન ચ્હાવા, સખ વીસારી પીયુકે ભાવા;
પરમે પીયાસી સો ઘર ઘર ધાધ, સંસાર સુધીયા સખ ખોધ ગમાધ;
યું કર આપસકું કીના ખેહ, તો રંગ લાગા પીયુસુ નેહ.

રે તુંહી...

પરમે પીયાસી જે જલે, તીલ ન ફેરાવે અંગરે;
હુધ સોહાગણુ પરગડી, તીન શાહસું માણીયા રંગરે. ૪૬

(૨૭) સોહાગ મેંદીકા.

મેંદી રંગ તો જા પાવે, પથર તલે જે આપ પીસાવે;
જયું દુઃખ દેખે તું અતી સોહાગી, તો જા નવશાકે પાંઉ લાગી;
નહીતો હરીઆ પાનડા કહીયે, પીસે રંગ તો પરગટ લાગ્યે;
ખીના પીસે જે જનમ ગમાધ્યે, તીલખી રંગ તો કાંહાસું પાધ્યે;
અપણી દહીકાળી એસા ઢંગા, આપ પીસાધ્યે તો લાગે રંગા.

રે તુંહી...

મેંદી માંહે રંગ હયે, જાણે સારા જગરે,
આપ પીસાવે પથર તલે, તખ લાગે નવસા પગરે. ૪૭

(૨૮) પરમે પ્રીતકી રીત.

દીનજ લેણા સહેલા હોતા, તો દુઃખમે આપસકું કોઈ ન ખોતા;
દુઃખમે અપણા જનમજ ખોધ્યે, પરમે દીનમે સાખિત હોધ્યે;
ફીકર માંહે જે આપ જલાણા, દીનદારી સો સાચા કીલાણા;
સખ સ્વાદ જીને જા છોડા, મન ચીત લાયકર પીયુકા લોણા;
સો જા પહોતા રાજ દુઆર, તીસકું હોતા પીયુકા પ્યાર.

રે તુંહી...

તીસ માંહે અગનજ પરગડી, જસ માંહે નેહ હયે અંતરે;
ખરી જલાણી જુગ માંહે, કરણી અપણી સતરે. ૪૮

(૨૯) વરેહવંતકી રીત.

જસકે હુધડે સુરીજન સાલે, પ્રેમ જાલ તીસ હુધડે ચાલે;
નીત ઉઠી જાલે અપણી દેહા, અધીક ઉઠાવે માંહે પીયુકા નેહા;
તપી સોહાગણુ જાલે છાંતી, અધીકજ હોવે રંગ રાતી;
અપણી દેહા સોઢ પકાવે, હુધડા લકડી ઢામ જલાવે;
પીયુ લેહે જલંતા તીલ ન રાખે, કાચી દેહા તો જા પાકે.

રે તુંહી...

જુગમાં ભેજા તુમકું, સો દેહી પકાવન કાજરે;
યું ક્યું પાકે આવરે, સો અગન જલાયા બાજરે. ૪૯

(૩૦) કામા હાંડી પકાનેકા વરેહ.

દેહ તો હુથેગી હાંડી તોલ, જ્યું જ્યું પાકે ત્યું પાવે મોલ;
કીસકી હાંડી કીતની જાલી, કીસકે જાલ શીર ઉપર ચાલી;
કોઢ સો આધી જલકર થાકી, પુરી જલાણી સો સખ પાકી;
હાંડી પાકી જસકી જાવે, પુરે સ્વાદે સો ખેઠા આવે;
આપ પકાવો નીસત લોકા, જ્યું સુખ હોવે દીનજ ભોગા.

રે તુંહી...

જો કોઢ પકાવે આપકું, સો પુરી જલાવે દેહરે;
ભોગ કરે વયે શાહામું, અતે આપજ હોવે ખેહરે. ૫૦

(૩૧) રસુલકા વીરેહ.

રસુલે પકાઢ સો સાફ જાની, પરગટ એ હુથે નહી કુછ જાની;
કેતેક અરસ અગન જલાયા, નેહકા સ્વાદ તો જા પાયા;
ફીર ફીર અઉદીશ અગન જલાઢ, તું કરી અપણી દેહી પકાઢ;
જો કોઢ જલંતા તીલ ન રાખે, સો સખ જાથે શરાણુ પાકે;
ખીના અગન જો પાકી લેતા, તો મીંતકુ દુઃખ કોઢ ન દેતા.

રે તુંહી...

સાચી પકાણી રસુલકી, જાને જાલી તનમન લાયરે;
જનમ ગમાયા અગનમાં, બાહરે ન કાઢીયા પાયરે. ૫૧

(૩૨) વીરેહ રાખીમાડી.

પીર પેકાંબર જે જે કીલાણે, સો સખ જાયે પરેમ જલાણે;
મરદ આરતકી આત ન રાખી, જે જે જલાણી સો જ પાકી;
દેખો રાખીયા કેરે કાજ, હુમડાસેથી જીને મારી લાજ;
રાખીયા આરત ધરીયા નામા, મરદ લજાણે ઉસકે કામા;
પરેમે સાચી હુમ્મ સો માઈ, ઉન જ અપણી દેહા પકાઈ.

રે તુંહી...

મરદ આરત દાય સરીખા, જે કરે, પરેમકા કામરે;
આરત પકાવે સાચસુ, તો પાવે પીયુકા ઠામરે. ૫૨

(૩૩) રીત વીરેહકી.

પરેમકી આંચ જીસ તન ચાલે, ફીરકર આપસકું ચોક્સ જાલે;
કછુ ન છોડે એક તીલ રતી, જ્યું જલાવે માંહે દીવડે બતી;
લકડી બીચ જ અગનજ દીજે, સાચા સુરીજન ચું કર લીજે;
પરેમકી જલકા એહી ભાવા, કછુ ન છોડે શીર લગી પાવા;
અગની લગાવે હુમડા માંહે, ફીર ફીર જાલે સો ઠાંચો ઠાંચો.

રે તુંહી...

એતો જાલ સ્નેહકી, રહી આપોયું ટાલરે;
કછુ ન છોડે તનમાં, જાં લગી બાલું બાલરે. ૫૩

(૩૪) વીરેહ પરેમકી રીત.

પરેમકે ખેલકા દેખો ભાવા, અગન જલાવે શીર લગી પાવા;
ફીર ફીર જલાવે ચોક્સ છાતી, જેસી જલાવે માંહે દીવડે બાતી;
ઘડી ન રહેવે એકસ ટાલાં, દમ લગાવે બાલું બાલાં;
સાતું સરગ જે બરશે આઘ, પરેમ જાલ ન જાય બુઝાઘ;
સાચા દમ નેહકા કહીયે, નેહસુ જલતા તીલ ન રહીયે.

રે તુંહી...

એતો પરેમકા ખેલ હય, જે લાગા પીયુકે નેહરે;
અધીકજ ઉઠે જોશમાં, સો સરગું વરસે મેહરે. ૫૪

(૩૫) પરેમ અગની.

સરગું ખરસે તો નાહી બુઝાવે, પીયુ વીજોગે અધીક જલાવે;
એતો જલ સ્નેહકી બાઈ, સરગું દખી કયું જાયે બુઝાઈ;
નેહડા કીના પીયુકે સારે, સો કયું બુઝાવે સરગું મારે;
સરગું સુખતો કેસા ભાવે, જયું બંદીઆકું બંધમે ભાવે;
જો કોઈ હોવે સુરીજન જોગાં, સરગું કેસા સો કરશે ભોગાં.

રે તુંહી...

સરગાં દેવે લાખ એક, અને હુરા લાખ પચાસરે;
અધીક જો ચાહો બાવરે, તો માંગો પીયુકું પાસરે. ૫૫

(૩૬) પરેમ વરેહ.

પીયુ મીલણે જીને દહા જાલી, કયું સુખ પાવે સુરીજન ટાલી;
પીયુ બીના જીસકું સરવ અભાવા, સો કયું દેવે સરગું પાવા;
અદ્ધકે ચાવે જાય જપાવે, જો દોઝકમે શાહકું પાવે;
દોઝક આંચસું સખ કોઈ ભાગે, સો તો આંચ ઉસે ઠંડી લાગે;
દોઝક ઉપર ચલા જાવે, સરગું માંહેથી ફીર ફીર આવે.

રે તુંહી...

એતો જલ સ્નેહકી, લાહી અપણે ઢાલરે;
દોઝક અગનજ લાકડી, હુઈડા હાંડી તોલરે. ૫૬

(૩૭) પરેમમે રાવણકા માંસાલ.

પરેમ ખેલ તમે દખો લોકા, કીન કીન પેરે હોવે ભોગા;
જેણે મીતે કીના ચાવા, તેણે પરેમસુ જ મેલા પાવા;
શીરસે ટલકર અલગ હો ખેડા, સો સખ જાઈ પીયુ મીંદર પેડા;
રાવણ દખો માણસકે કારણે, કયું ન રહીયા અપણી ધારણે;
સીતા કેરા ઉસે લાગા નેહ, દસ સીર રાવણ કીના ખેહ.

રે તુંહી...

સીતા કારણ દુઃખ સહાયા, અને દસ સીર દીયા કઠાયરે;
સાચા સુરીજન કારણે, એક સીર દીયા ન જાયરે. ૫૭

(૩૮) પરેમ વીરેહ.

દેખો નિસત સુરીજન કાળ, શીશ ઉગારે ન આવે લાળ;
માણસ કારણે કીયા કુછ સહીયા, સુરીજન કારણે એક શીર ન દીયા;
એ સખ આહે પરેમજ કામા, પરેમ બીના ન આવે કામા;
ત્રીઆ દેખો જા હીંદુ કેરી, મુએ કારણ અગન જલેરી;
તમકું ન આવે મનમાંહે લાજ; કયું ન જાલો સુરીજન કાજ.

રે તુંહી...

ત્રીયા હિંદુકી સાચ હય, જે જલે મુએકે કાજરે;
પલ ન રાખે જીવ આપણા, સો આપણે પુરખાં બાજરે. ૫૮

(૩૯) સતીકા મીસાલ.

સત કારણ સતી આપ જલાવે, અવર પુરખસુ નેહ ન લાવે;
જો તમે આપસકું સતી આખો, તો હરકું પરખી તમે હઠડે રાખો;
એ ઘટ તુજે લાજ ન આવે, સતી રૂપ પણ ભેખ લગાવે;
પુરખ મરે જુગ રહે ગેમારી, પુરખ પાખે જુગ સુધ અધારી;
દેહા જાલે જે હોય પુરખ પીયારી, જેણે ધરથી દેહા વીસારી.

રે તુંહી...

સતીઆ જુગ માંહે તીસે કહીએ, જે જાવે સાથે ઢાલરે;
આપ જલાવે સતમું, મુણે ન કીસીકા બોલરે. ૫૯

સતીપણા જે સુધા કીનાં, પીયુ કારણ બીચ અગનજ દીના;
આપણા સુરીજન તોજા પાવે, જીવતે આપસકું આપ જલાવે;
જનકું લાવે સુરીજન આપણા, સો જા કરસી બીચ અગનજ તપણા;
જેમ જેમ જલતાં સીર લગી જાવે, તેમ તેમ પરેમ પીયાકા પાવે;
પરેમ જાલ જસ હઠડે પેઠી, સો તન જાલ લસમ કર બેઠી.

રે તુંહી...

ઉઠી જાલ રનેહકી, સખ તન કરે અંગારરે;
સખી સાહેલી આપકું, તમે જાલો પીયુકે લાયરે. ૬૦

(૪૦) સતી અંગ.

સતી સોહાગણ સો કર જાણી, પીયુકે સાથે જા આપ જલાણી;
જડ મુલ જા અગનજ દીના, ઉન જા નેહડા મુઘા કીના.
કાઠ પેડ જડ મુલ ઉખાડે, શાહકી રમત સોહી જાણે;
મુરીજન અગની ચોદીશ હાલે, પીયુકે સાથે જા આપસ જાલે;
અવર કીસીસુ પ્રીત ન લાવે, નરકે કેડે જા નાર જલાવે.

રે તુંહી...

સતી સોહાગણ તીસ કહું, જે જલે પીયુકે નેહરે;
ભસમ કરે વે શીર લગી, સો સારી પુરી દેહરે. ૬૧

(૪૧) સતીકા દ્રષ્ટાંત.

સાચી સતી સો કર જાણી, જીવ દેતા જીને શક ન આણી;
સોહાગણ પુરી તમે જાણો સોઈ; સીરકે સાટે જે શાહકું પાઈ;
સીરકા સાઠા પહેલા કરણા, સીર આગલ કર પગલા ધરણા;
જીવડા લાઈએ અવરાં સાથે, યું કયું આવે મુરીજન હાથે;
મુખમું ખેઠા જાઈ સોઈ, જીને ન લીનાં સાચી કોઈ.

રે તુંહી...

સજ્જનકે ધર જાઈએ, સાથ ન લીજે કોયરે;
પીછા ફેર ન દેખીએ, પીછે હોણી હોય સો હોયરે. ૬૨

(૪૨) પતંગ દ્રષ્ટાંત.

સતસું નેહડા તો પતંગ કીનાં, લે આપસકું બીચ અગની દીના;
અગની આંચસુ હોતા ભાવા, તો જા જલાણા સીર લગી પાવા;
પતંગ પ્રીત તો મુઘી જાણી, અગની આંચ માંહે જાઈ ઝંપાણી;
જીસ માંહે હોતા પીયુકા નેહા, સો સખ જાલે અપણી દેહા;
પ્રેમકી આહે એહજે ગાલી, કોય ન જાલે પ્રેમજ ટાલી.

રે તુંહી...

કોઈ ન જાલે આપકું, જે નહી લાગા નેહરે;
વીરહ સતાવે જીસકું, સો જાલે હુઈડા ખેહરે. ૬૩

(૪૩) સતીકા પરેમ.

જે. કોઈ હોતા પ્રેમ સંજોગા, સત અગનીસું કીના લોગા;
અવર બાકી શાહ ન પાવે, ઠાલે ધર માંહે આવે જાવે;
પ્રેમ જાલ ન જલીઆ જોઈ, લીયા રંડાપા ઉને સોહાગજ સોઈ;
સત અગનીકી ગાલી મોટી, કોઈ ન જાણે નીયત ખોટી;
નેહ બીના શાહકું કેસા પાવે, ઠાલે ધર માંહે કીયા મુખ પાવે.

રે તુંહી...

જીને પ્રેમ રસ નહી ચાખ્યા, નેહ સુરીજનસું નવ લાયરે;
સો ઠાલે ધરકા પરોણલા, જયું આવે તું જાયરે. ૬૪

(૪૪) બીન પ્રતકો અંગ.

અંધન આંધે પ્રેમકા કોઈ, જીસ માંહે પ્રેમ ખેલજ હોઈ;
નેહ બીના મુખ ન નેહ બીના સાવા, નેહ બીના હેત ન નેહ બીના હાવા;
નેહ બીના શાહકું કેસા પાવે, નેહ બીના સહેજ અંધારી આવે;
નેહ બીના ચાવા એસા જાણી, ગાજર ખાઈને પીજે પાણી;
છાલા કુટે ચોખા ન જોઈએ, નેહ બીના જોખન એસા ખોઈએ.

રે તુંહી...

જીને પરેમ ખેલ ન ખેટ્યા, અને આયથે સંસારરે;
જનમ દુઃખી તીસ જાણીયે, જીને ખોયા કીરતારરે. ૬૫

નેહ બીના મુખ પીયાસું ન લાગે, નેહ બીના સહેજે પરેમ રસ લાગે;
નેહકી આતાં એ હૃય મોટી, સો નવ જાણે નીયત ખોટી;
જેણે કીના રસકા ચાવા, સીરકે સાટે ઉને જ પાવા;
સાચી વાટે પગલાં ધરસી, રસકી અતીઆં રસીઆં કરસી;
રસથી હોવે સરવ સંજોગા, બીન રસ પ્રીત ન બીન રસ લોગા.

રે તુંહી...

પરેમ રસ અતી મીઠડા, જોઈ લેજે મુજાણરે;
કાંઈ ન દીસે રસ બીના, દા જાણ મીલતે પ્રાણરે. ૬૬

(૪૫) રસ બીન પ્રિતકો અંગ.

જો મંછા મીલીએ તો બેસીએ સહેજે, બાત ન કરસી બીન રસ હેજે;
ચકવા ચકવીકી પરછા બાતા, બીન રસ જાવે કેસી રાતા;
રસ બીના સ્વાદ કષ્ટ ન પાધ, મીત ન મીલસે બીન રસ આધ;
રસકું મીલીએ અપણે શાહથી, હોવે સંપુર્ણ ચોદસ છાતી;
ચોલી ચીર ને આઢણ સાવા, બીન રસ હોવે સરવ અલાવા.
રે તુંહી...

મલ મીલાવા સખ સુખ, સો સખ રસમાં જાણરે;
બીન રસ શાહ ન પાધએ, હુધડે શક મ આણરે. ૬૭

(૪૬) રસ બીન રસ પ્રિત.

રસસુ ખાના ને રસસુ પીના, રસીએ સીસ સો રણ માંહે દીના;
રસ બીના બોલા ચાલી ન હોય, રસ બીના મીલતા ન દેખુ કોય;
પાન ફલ બીન રસ ન લાવે, જો બોહોતેરા મુખ સીર આવે;
રસ બીના પ્રીત પીયાસુ ન લાગે, સહેજે સોહાગ પણ દુઃખ ન લાગે;
જો તમે દેખો બંધ કીલતાર, રસકા બાંધેયા હય સખ સંસાર.
રે તુંહી...

જુગ માંહે મીઠા પરેમ રસ, જો કોઈ દેખે ચાખરે;
સ્વાદ જો પાવે સીર લગી, તખ હુધડા દેવે શાખરે. ૬૮

(૪૭) રસ પ્રિતકો રીત.

રસસુ રાત કેસી સોહાવે, ચકવા ચકવી જગુ એકઠા આવે;
રસ તો આહે જગમાંહે મીઠા, રસીએ રસ ચાખી દીઠા;
રસીઆ રસકી બાતજ જાણે, સો રસ જાએ પીયાસુ માણે;
અપણા આપ જો રસમાં બોધ, સાચા રસીયા જાણે સોધ;
શાહ બીના મરણા ન આવે મરજે, જેસી કાચી ઠીકરી લાજે.
રે તુંહી...

સાચા મરણા ધસ જુગમાં, જો જીવન મૃતક હોયરે;
શાહ જો પાવે શોહાગકા, તીસે જનમ મરણ નહી કોયરે. ૬૯

(૪૮) જીવન મુકતકી ચાલ.

મરણ સો તમે એસા જાણો, જો રસ જા કર પીઆસું ધાણો;
 સાચા મરણા મરીએ માંહે, ફીર ફીર મરણા તો આવે નાંહે;
 મુએકું મરણા કેસા હોય, આપ મુએકા કારણ સોય;
 સાચા મરણા એહી વીસેખો, જો આપસકું મુઆ કર લેખો;
 એસા મરણા જો મરીયે માંહે, ફાકટ મરણા કારણ કાંહે.

રે તુંહી...

પ્રીત પીયાકી દાહેલી, જો સીરસેથી જાયરે;
 પરેમ ખેલતા જો મરે, તો મુએ મુકરીત લખાયરે. ૭૦

(૪૯) પરેમ જાણકાં અંગ.

પીયુકે નેહકા કીજે ચાવા, તો ફીર ન દીજે પીજા પાવા;
 એતો આપું આપે લણ્યાં, કદી ન કીજે પીજા વલણા,
 સીસ ઉગારે પીયું કીયું મોહોવે, તું કયું જોખન પીયુ ખીના ખોવે;
 જો તમે સીસ ઉગારણ ચાહો, પરેમ ખેલ તો કદી ન પાઓ;
 નેહકા સાંહી તો મુખસું પાઈએ, આપણા સીસ જો આપ ગમાઈએ.

રે તુંહી...

નેહકે મીંદર પેઠ કર, મત કોઈ પીજા ધાયરે,
 જો મન કરસે આપડા, તો ખીન સીરસેથી જાયરે. ૭૧

(૫૦) લયલી મજનુકા મીશાલ.

લયલી મજનુને નેહડા કીના, જીવ ગમાયા સો પરેશું લીના;
 જો કોઈ હોતા પરેમકા સાધા, ઉસકું કીના દુઃખ માંહે આધા;
 કાને સુણીયા હય કોઈ કાંહી, જીવ ગમાયા એક પલ માંહી;
 એસા નેહ પીગુમું કરણા, જીવ ગમા કર પગલા ધરણા;
 નેહકે મીંદર પેલેજ કોઈ, સો પહેલે ખયઠે જીવ અપણા ખોઈ.

રે તુંહી...

સહેજ પીઆકી જો ચડે, સો સીર ધરે ઉતારરે;
 તો રસ હોવે આગલા, જો રહેવે ખંડા ધારરે. ૭૨

(૫૧) સોના કસોટીકા મીસાલ

સાચા સોના તો ખન ચડસે, જખ જ ખીચ અગનીજ પડસે;
અગન જલતાં શક ન આણે, સુધા સોના ઉસ સખ કોઈ જણે;
અગનકી જલ જે ના સહેવે, તખ લગ મુઠા કોઈ ન કહેવે;
જે બોહોતેરા ધડીએ ઘાટ, રૂપ ન છોડે સો જલે માટ;
પીતલ રંગ સોના તોલ, જે કસ કસીએ ન પાવે મોલ.

રે તુંહી...

સોના વોહી સાચ હય, જે બાહીએ અગનજ માંહેરે;
દમડે દમ દમ ચાલીએ, રંગ ન છોડે તાંચરે. ૭૩

(૫૨) સોનેકા મીસાલ.

જુઠા અગની કેસી સહેવે, જે આપસકી ધારણા ના રહેવે;
રસ ન હોવે રસાયણ યાલી, જુઠે કામુકા એસા હાલી;
પ્રેમ અગની ગાડી જલતી, સહી ન જાવે એક તીલ રતી;
ધસ અગનીકી જે આંચજ સેહેવે, પીતલ રંગ તીસે કોઈ ન કહેવે;
સોના સરીખા તોજ હોવે, નેહકી વાટે જે શાહકું જાવે.

રે તુંહી...

સોના તોએ સાચ હય, દીજે અગનકી કસરે;
પણ બાજ રસાયણ ગાલીયે, તો કદી ન હોવે રસરે. ૭૪

(૫૩) પાણી મછલીકા મીસાલ.

સત જ દેખો તમે મછલી કેરા, જય ઝંપાણી માંહે બોહોળે નીરા;
સત ન છોડે આપણા જાઠ, જ્યું પાણી માંહે ઝલુકી બાઠ;
આપણે ચાવું ફીર ફીર માના, કદી ન કીના ઉન બાહેર જાના;
તો જ પ્રીત પુરી જાણી, જ્યું નેહ બંધાણા મછલી પાણી;
એસા નેહડા સુધા કીજે, મછલી પ્રીત જ કર લીજે.

રે તુંહી...

મછલી પાણી નેહ હય, તમે જ કર દેખો લોકરે;
જેસી ખસલત પરગડી, તેસા હોવે ભોગરે. ૭૫

(૫૪) મછલી પાણીકી પ્રીત.

મછલી પાણી નેહ બંધાણી, જા કરે જીવે જીવ સો પાણી;
જખ લે અલગી કરે જો કોઇ, મરણા પાખે દુજી ખાત ન હોઇ;
નેહકા બંધ, તો એસા કીજે, પલ બીછડે તો જીવડા દીજે;
નહી તો નેહડા જુઠા જાણી, સાચા નેહડા હય મછલી પાણી;
નેહ સત તો એહી વીશેખો, છાના નાંહી તમે પરગટ પેખો.

રે તુંહી...

સાચ ન છીપે બાવરે, જો છીપાવે કોઇરે;
ચંદ્રકું ડાલે હાંકીએ, તો ખણુ ખણુ પરગટ હોયરે. ૭૬

(૫૫) મછલી પાણીકા મીસાલ.

મછલી પ્રીત તો સુધી જાણી, આપણે ચાવે જામ ઝંપાણી;
તખ પીછે ફીર બાહર ન દેખી, પાણી બાજ મરણા વીસેખી;
નેહકી ખાતાં સો મીંતુ જાણી, પરગટ એ હય નહી હય છાની;
અવર સો દેખા દેખી હોઈ, ધસ માંહે મીલતા ન દેખું કોઈ;
એ ગટ નીરમલ સાચા હોઈ, પ્રીત બાજ ન સીધા કોઈ.

રે તુંહી...

જો જડ જડી સત સજને, અને રેહણુ રહી અપારરે;
સો જડ કખી ન ઉખડે, જો લાખું મીલે લોહારરે. ૭૭

(૫૬) પરેમ પ્રીતકી રીત.

જનમ ન છુટે પ્રેમકા બાંધા, નેહ ભલેરા જો મછલી સાંધા;
જને એ ચોરા લગતી જાણી, માર કલેજે ગુણકર તાણી;
કોઇ ન જાણે દુઃખ વીરેહ કેરા, સોઇ જાણે જીસે પડીયા વેહા;
પરેમકી આંચ જીસ હુધડે લાગી, સો નીંદ ન સોવે સતસું જાગી;
જીસ માંહે પડીઆ પીયુકા નેહા, જનમ દુઃખી હુધ સો દેહા.

રે તુંહી...

જનમ દુઃખી તીસ જાણીએ, જીસ માંહે લાગા નેહરે;
વીરેહ સતાવે દેહકું, સો હુધડે પડાવે વેહરે. ૭૮

જમકું પરેમકી વીરેહ સતાવે, નીસદીન નીંદ તીસે ન આવે;
પરેમ પીડા તીસે પુછો જાઈ, જીને એ ભાલ કલેજે ખાઈ;
તેમ તેમ વીરેહા અદકી ચાલે, ચોરા વીરેહકી માંહે હુમડે સાલે;
પરેમ ધાઓકા અઉષધ ન પાણી, જીને એ ભાલ લગતી જાણી;
છાની ચોરા વીરેહકી ભારી, જનમ ન પાલવે વીરેહકી જારી.

રે તુંહી...

ફાણું એક જો બાહીએ, પરેમજ કેરી જાલરે;
ભસમ કરે એક પલમાં, સરગ મૃત પાતાલરે. ૭

નેહકે મીંદર જો જા પડ્યા, રોમે રોમે તીસે દુખડા જડ્યા;
તન મન ધન પીઆકા જાણે, આપસ માંહે પીયુ દેખ પીછાણે;
પીયુકી પ્રીત જીસ મન ભાવે, સો સખ જામ અગન જલાવે;
ઓર સો સારે સુખસું સોવે, પરેમું માટે સો ટપ ટપ રોવે;
અવર સો હાંસા બાજી જુએ, વીરેહ વધરાગીકું સખ કુછ મુએ.

રે તુંહી...

સીસ સાદા જે કરે, સો ખેલે પરેમજ ખેલરે;
જીવ ગમાવે આપણા, અને સતસું બાંધે મેલરે. ૮

(૫૭) પરેમ શુરાતનકી રીત.

સીસ સાટે શુરાપણુ આણે, દુઃખ દોહલેલા સુખ કરી જાણે;
કાયરપણા જો તીલખી કીજે, પરેમ પાઉં તો કયું કર દીજે;
દેખ ચોગાન જેસા ખેડા, પરેમ સ્વાદકા એસા મેડા;
શીશ ખોતાં જેણે સંક ન આણ્યા, ખેલ મેદાનકા ઉતે સખ જાણ્યા;
પીયુકા પરેમ છુપા ન જાવે, ખાવે શીશ તો તતક્ષણ પાવે.

રે તુંહી...

છાના નેહ હય પીયુકા, પરેમ ખેલો માયરે;
જહાં લગી શીશ ઢલી પડે, તહાં લગી સંનમુખ જાયરે ૯

(૫૮) પરેમ સતીકા આપ ખોણા.

સતીએ સત મુઘા જાણી, જીવ દેતા જેણે સંકે ન આણી;
જે ઇસ વારે જીવણા ખોવે, સુરીજન સ્વાદ તો ચાખી જોવે;
શુધ જુધ ખોવે જો અપણી દહા, તો રંગ લાગે સુરીજન નેહા;
ગાંઠ મુઠ કછુ નહીં રાખે, સતકા સ્વાદ તો જા ચાખે;
જહાં લગી આપસકું મુઝા ન લેખે, તહાં લગી સત મારગ નહીં દેખે.

રે તુંહી...

સાચા સતજ કીજીએ, અને જુઠ ન આવે કાજરે;
નેહ ન પાઠએ શાહકા, આપસ ખોયા ખાજરે. ૮૨

(૫૯) પરેમ આપ ગમાણેકા.

શાહ સોહાગણુ સો કર જાણી, નેહ સુરીજનમે જો આપ સમાણી;
મુખ ને સ્વાદ તો દોજક કેરા, શાહ ખીના જાણા સખ ફેકટ ફેરા;
જાહાં લગી પીયુજ ન પાઠએ અપણા, સરગુ માંહે તો હોવે તલપણા;
શાહા ખીના વેદના સહી ન જોવે, સવાદ સરગકા ઉસે ન ભાવે;
જીને કીને મીનમું નેહડા કીના, સાચા મીંતર ઉને જા લીના.

રે તુંહી...

જો લેહ પાયા પીયુ કને, સારી પુરી દહરે;
દરસન પાયા પીયુકા, સરગ ન મોઢ્યા તેહરે. ૮૩

(૬૦) પરેમ આપ ખોનેકા.

દરશન શાહકા સોઈ પાવે, જો આપસકું ખોઈ ગમાવે;
દુનીઆ શાહકી ધાત ન જાણે, ખાંધી મુઠી સખ પછતાણે;
સાચા જો કોઈ સતમુ રહેવે, આપસ ખોવે ને શાહકું લહેવે;
ખોઈયા ખાજ ન જોવે કોઈ, જોવે સોઈ જીને ખોઈયા હોઈ;
અતો આઈ પરેમકી ગાલી, કોઈ ન જોવે સીર ખોયા યાલી.

રે તુંહી...

આપ ખોઈ પીયુ મીલે, અને પીયુ ખોઈ સખ હાણરે;
એ અકથ કાંહાંની પીયુકી, તમે સમજો લોકો જાણરે. ૮૪

(૬૧) આપ ગમાણેકા મીસાલ છાશ મસકેકા.

છાશ મસકા પ્રગટ જોવે; જોવે સોહી જે છાશજ ખોવે;
જેમ જેમ માંહે પાણી આવે, તેમ તેમ મસકા તરતા આવે;
જે કોઈ છાશ ડિગારી ચાવે, સો કયું મસકા પ્રગટ પાવે;
જે મહીઆરી સાચી હોવે, મસકે કારણ છાસજ ખોવે;
દીન અમુલા મુલ ન પાઠ્યએ, સો કયું ફેકટ ખોહો ગમાઈએ.

રે તુંહી...

કોઈ ન લેવે છાસકું, સો મસકા કેરે ઠામરે;
મસકા ખોયાકાલ મુખે, છાસ ન આવે કામરે. ૮૫

(૬૨) છાશ મસકેકા મીસાલ.

દેહા તો આહે છાસજ તોલ, પીયુજ મસકા માંહે અમોલ;
જેમ છાસ મસકે ન રહેવે, મસકા મુલ તું અઢકા લેવે;
દાહાગણ મસકા ખોઈ ગમાવે, સાચી સોહાગણ જે મસકા પાવે;
સાચી મહઆરી જે મસકે લાગી, મસકા ખોવે સો મુરખ અભાગી;
મુરીજન મસકા તમમાં જાણે, દેહા છાસ તમે દેખ પીછાણે.

રે તુંહી...

જોઈ વલોવે આપકું, નેહકી રવાઈ ખાહેરે;
જુઠી છાશજ દુર કરે; તો મસકા દેખા જામરે; ૮૬

(૬૩) દેહા ખોણેમે મીસાલ છીપ મોતીકા.

મોતી છીપ માંહે જેસા જાણે, એસા સાંહીઆ તમે દેખ પીછાણે;
પ્રતક્ષ મોતી તો જા પાવે, દેહા છીપ જે જાએ ખઝાવે;
છીપ ડિગારણ ચાવા કરશે, તો કયું મોતી નજરે ચડશે;
કુખકી મારે એસા રાવત નાહી, તીસથી રહેઆ માંહે છીપાઈ;
જેણે સમુદ્રમાં આપજ ખોયા, તીને જા મોતી પ્રતક્ષ જોયા.

રે તુંહી...

ખોયા જીને સમુદ્રમાં, સોઈ જોવે આજરે;
કીને ન પાયા પરગડા, આપસ ખોયા ખાજરે. ૮૭

(૬૪) જોગડી રીત.

જોગણ હોવે જોગીસું રાતી, લજુત ચડાવે દરસન માતી;
મુંદા કાને ને લેખ કમાઈ, સાચે રાવલને ભુરકી ખાઈ;
હાથે ખપર લે ધર ધર જાવે, ખીન સીધ જોગી અવર ન ભાવે;
જોગણ જોગીકી જુગતી લેવે, સરવ કથાકું આદેશજ દેવે;
કાને કુંડલ સતકા ખાવે, સાચી જોગણ સોઈ કીલાવે.

રે તુંહી...

જોગીકું જગ હુંદીએ, આ દેશ દેહી સખરે;
શાહ જો પાઘએ જોગકા, દરશણ હોવે તખરે. ૮૮

(૬૫) જોગ લેખકા.

લેખ કરેથી જુગત ન આવે, જોગણ સોઈ જો દરસણ પાવે;
લે આપસકું આર દે મેલે, આસણ મારી જોગસું ખેલે;
એ તન જા લગ મેલ ન કરસી, જોગી કારણ તપી તપી મરસી;
રાવલ પાવે તો મુખ હોવે, જોગણ હોવે તો જોગી માહોવે;
જેણે જોગીકી ખાતજ જાણી, તીન જા જોગી સું જરા ખંધાણી.

રે તુંહી...

રાવલ કારણ હુંદીએ, જગ કછોટા વાલરે;
ચીતજ નીરમલ કીજીએ, માંહેકી કાસલ ટાલરે. ૮૯

(૬૬) ઘટ અંદર કાસલ શોધન.

કાસલ માંહેકી એહી વીસેખો, જો આપસમેં આપ ન લેખો;
ઘટની કાસલ હયગી માંહે, ઉસથી શાહા મુખ દેખો નાહો;
જો ખોહોતેરી ભગતી કીજે, માંહે કાસલ ને ખાહાર ધોઝજે;
માંહે નીરમલ નીર ન હોવે, ખાહર ખેઝા ફેકટ ધોવે;
ખાહર ધોવે તો લ ન જાવે, જો પાણી માંહે જનમ ગમાવે.

રે તુંહી...

ધર ઉપર જેમ દીવડા, અને માંહે કાલી રાતરે;
પરતક દે ન આપકું, અને માંહેકી કાસલ સાથરે. ૯૦

(૬૭) માંહે કાસલકા મીસાલ મછીકા.

મછલી ભેદ જા દેખો લોગા, નીશદીન કરે વે નીરસું લોગા;
જાકર અગની માંહી રંધાણી, વાસો નીરમાં પણ ગંધ ગંધાણી;
કાટી કુટી જો નીર માંહે બાહીએ, તેમ તેમ ગંધ જા અદકી પામ્યે;
માંહેકી કાસલખી એસી જાણી, ગંધ ન છોડે જો થોમ્યે પાણી;
એહી અથંખા પ્રગટ દેખો, માંહેથી કાસલ તમે એસી લેખો.

રે તુંહી...

મછલી દેખો જાઈ કર, જો બોહોત વસે જા નીરરે,
ગંધ ગંધાણી અગનથી, સો અવગુણ માંહે શરીરરે. ૯૧

(૬૮) કાસલકા મીસાલ કલઈકા.

તરવા દેખો તમે એહી ભાવા, માંહે કાસલથી મુલ ન પાવા;
રૂપા કેરા મુલજ પાવે, માંહેથી કાસલ જો ખોઈ ગમાવે;
રંગ તો રૂપા કેરા કહીએ, માંહે કાસલસું મુલ ન લઈએ;
મન ચીત લાએ મુણે એ ગાલી, પાકજ કીજે મન કાસલ યાલી;
માંહે કાસલ જો કછુ ન રહેવે, તો ખોટા તરવા કોઈ ન કહેવે.

રે તુંહી...

કાસલ માંહેથી યાલીએ, તો પામ્યે રૂપા મોલરે;
તરવા તો હુય પરગડા, અને રંગ હુય રૂપા તોલરે. ૯૨

(૬૯) કલઈકા મીસાલ.

પરખો કાસલ માંહેથી કાચી, ખરી અભાગણુ જો તરવે રાચી;
પરતક્ષ એહી રૂડા દીકા, તીલ તો તરવા લાગા મીકા;
તરવા દેહ દાય સરીખી જાણે, રૂપા ઈસ માંહે દેખ પીછાણુ;
જખ વે તરવા નીકલ જાવે, તખ વયે રૂપા પ્રગટ પાવે;
મન સમજાઈ એતના જોણાં, તરવા કારણુ રૂપા કયું ખોણા.

રે તુંહી...

તરવા દેહી દો એક હે, અને પાવે સરખા મોલરે;
ઈસ માંહે રૂપા પરગડા, તું દેહીમ પરગટ ઢોલરે. ૯૩

(૭૦) કાસલ શોધકની ભુગતી.

એહી ધાતકા ભેદ જો બુઝે, તો આપસ માંહે ઉસે કયું ન સુઝે;
બાહેર હુંઢણ કીતકું જાવે, સગલી ધાત તો તન માંહે પાવે;
બોહોત બાંમણુ જોશી કીલાવે, ઘર અંધેરેસું ફીર કર આવે;
ઘટ માંહે આહે સુરીજન તેરા, કીતકું કીજે જા બાહેર ફેરા;
જે કોઇ નાંખે આપસકું ટાલી, પીયુછ વીના નહી દુછ ગાલી.

રે તુંહી...

ઘટમાં તીરથ મોક્ષકા, અને ઘટમાંહે ધરમ દુઆરરે;
સાચા ઘોણાં માંહેકા, અને ફેકટ ઘોણા બહારરે. ૯૪

(૭૧) ભીતરકા કાસલ.

ભીતર મેલ સો નહી સુઝે, બાહેર ગંધા મેલ જા ધુજે;
મુખસું નામ સુરીજનકા લીજે, પથર શીશ સો ઝાઝા દીજે;
મેલજ આહે હમડા માંહે, ઘોચા ચાહીએ ઉસકી ઠાહે;
પરતક ઘોણા એસા ખેલા, પરેમ બાજ ન આવે મેલા;
મુધા આહે એહી ભાવા, માંહે ઘોવે સીર લગી પાવા.

રે તુંહી...

માંહે ઘોઝએરે આવલે, જો હોવે શુધ જ્ઞાનરે;
ધિયું કયું પાકજ હોઝએ, જેસા જોશી સનાનરે. ૯૫

(૭૨) કાસલ ભીતર.

દહડી માંહે પાક ન હોવે, ફેકટ બેઠા બાહેર ઘોવે;
બાહેર ચાંદરૂડા રૂડા ભાવે, માંહે અંધારા સો કામ ન આવે;
હીંદુ મુસલમાન જે તે કેતે, સો સખ દખો નામજ લેતે;
મકે મદિને કીતકું જાવે, માંહે ઘોવે તો શાહ મુખ પાવે;
ફીર ફીર કીજે ચોરી કામા, જીજી જપીએ સુરીજન નામા.

રે તુંહી...

બાહેર ચાંદરૂડા નીરમલા, અને માંહે કાલી રાતરે;
જેસા પુચારજ પરગડા, અપણી ચોરી સાથરે. ૯૬

(૭૩) મકર મગતીકા.

એ સખ ચોરી પરગટ દીના, જેસા મગતીને મકર કીના;
બાહર સ્નાન તનકા કીજે, માંહે ખાતર જરર દીજે;
પડ્યા શેખ પણ દીન ન પાવે, જાંહા લગ રસુલકી રાહા ન ધ્યાવે;
પડ્યા લોભ માયાકા કીતા, કોલ રસુલ પર ચીત ન દીતા;
દુનીયા દીન જે મીલતી ધાતા, તો એ દીન હોકર કોઈ ન જાતા.

રે તુંહી...

દુનીયા મુરદાર હે, મકર ન આવે છેહરે;
દીનજ પાકા કી દુનીયા આખર ખેહરે. ૯૭

(૭૪) મીસાલ મગતીકા.

દેખો મગતી કેરા કામા, વે બી હુઠે કારણ દામા;
એતની ખુઆરી સીરપર સહેવે, દુનીયા પાંખે જીવ ન રહેવે;
નહીતો બંદી વે બી કહીએ, જુઠે કામે કયું શાહ લહીએ;
રાખીયા દેખો દુનીયા છોડી, તતક્ષણ અપણા સુરીજન લોણી;
સાચ કારણ જે દેહા દેવે, વે બી અપણા સુરીજન લેવે.

રે તુંહી...

મગતી બી જે સાચમું, લોણે અપણી વાટરે;
મીંતપણામાં સખ હે, કછુ ન રોકે ધાટરે. ૯૮

(૭૫) દુકાનદારકા મીસાલ.

બનીયા બી ઇસ દુનીયા કારણે, આપે બેઠે દુકાનકે ખારણે;
બહોત ગ્રાહક ચલ કર આવે, તેમ તેમ ઉલટ અંગ ન માવે;
જુઠા જાણે એ સઘલા ધંધા, લોક લુટણેકા એ હે ફંદા;
મુઘા ચાલે જે અપણે ભાવા, તો જા અપણા સુરીજન પાવા;
મનમાં ખુઝો એ સાચી ગાલી, કોઈ ન પહોતા સાચજ યાલી.

રે તુંહી...

દુકાન કરેરે બનીયા, લોક ધુતણ કાજરે;
ઈસે કામે કયું મીલે, સુરીજન શાહ મહારાજરે. ૯૯

(૭૬) મુદલાં ઓર શેખુંકા સીજરા.

મુદલાં મશાયેખ બાં લગી હોઈ, દુનીયા કારણ આપ સુખ ખોઈ;
 ઇસે હીંદુ બી આચાર પાલે, સો સખ લાગે માયાકે ચાલે;
 દુનીયા સ્વાદ જો કોઈ ચાવે, સો ક્યું અપણા સુરીજન પાવે;
 દીનજ છોડી જીને દુનીઆ લોણી, મીસલ નબીકી ઉસને છોડી;
 સુખસુ મારગ અપણે રહીએ, સુરીજન અપણા તો જા લઈએ.

રે તુંહી...

સખ ખંદે રહેમાનકે, સખ સુરત એક સમાનરે;
 જીને દુનીયા લોણી દીનમાં, ઉને ખોયા ઇમાનરે. ૧૦૦

(૭૭) શેખ મશાયેખ.

શેખ મશાયેખ જોઈ કીલાવે, સો સખ દુનીયામેં મકર ચલાવે;
 હાથે મકરાજ લેવે દો ધારી, તીસથી કતરી દુનીયા સારી;
 સાચી મકરાજ રસુલે લીની, જીને પૃથ્વી કતરી પાકજ કીની,
 બાકી પાખંડ બાજી કહીએ, ઇલદલા કતરણી હાથે લહીએ.
 ઇસથી કતરો તમે કુફરજ સારા, તો જા પાવો સુરીજન ખ્યારા.

રે તુંહી...

સાચી મકરાજ સતકી, જો ચાલે જગ રસુલરે;
 જો ખતરે થે શાહ બીના, સો કતરે જડ મુલરે. ૧૦૧

(૭૮) મશાયેખકા બ્યાન.

સાચી મકરાજકા એહી ભાવા, ખતરે કતરે સીર લગી પાવા;
 સાચા કતરણા મનકા કહીએ, જીસથી સુરીજન પરગટ લહીએ;
 પીર માંહે તો હોવે શરસી, માંહેકા મેલ જો સખ કતરસી;
 બાહેર કતરણા હજમકા કામા, પીર પણા ઇયું ન હોવે નામા;
 કાસલ આંહે હઈડા માંહે, કતરા ચાહીએ સોઈ માંહે.

રે તુંહી...

હઈડા કતરણી કીજીએ, સખ કાસલ નાંખો કાઢરે;
 પીર પણા ક્યું પાઈએ, બાહેર કતરે માઢરે. ૧૦૨

સુજરા ટોપી હાથુ દેવે, નમી ચલે સો બાટ ન લેવે;
છોની ચોરી બહરે બડાઈ, પ્રગટ પીરી કહી સંભલાઈ;
સખ કોઈ શેખ મશાયેખ કહેવે, જેસે બાટે બટાઉકું લેહવે;
ધસે કામે શાહ ન રાણ, પીયુ બીના સઘલી હયે મકર બાણ;
જપણીએ તપણીએ લોકા ઘેરે, ધયું કર હમડા ઉતુકા હેરે.

રે તુંહી...

ટોપી બાવે સીર માંહે, અને સુજરા દેવે હાથરે,
પીયુ ન બતાવે અપણા, તો જાય શેતાન સાથરે. ૧૦૩

ચાર તરક જો જા લેવે, સો જા સુજરા ટોપી દેવે;
પહેલી તરક તો આપાં કહીએ, સેવા કારણ જીવડા દમએ;
દુજી તરક તમે દુનીયા આંખો, ચીત સઘલા શાહાપર રાખો;
ત્રીજી તરક તો યાલા કરણા, નેકી બદીસું દેખી ડરણા;
ચોથી તરક તો પુરી હોઈ, નમી નમી ચાલે પીયુ પાવે શોઈ.

રે તુંહી...

કીરત કરો સખ પીયાકી, મકર કરો સખ બહારરે;
એતો સાચા ખેલ હયે, પણ રહેણા ખંડા ધારરે. ૧૦૪

શેખ હોવે સખ શાહકે પાવે, સેવા શાહકી તન મનમેં ન લાવે;
દુનીયા કારણ લોક જીડાવે, સો કીયું શાહકા દરસન પાવે;
આપ ડગાવો તમે શાહકે પાવે, શાહકી પાખેં સખ ખોઈ ગમાવે;
અપણી વાટે જો સુધા રહેતા, પીયુજી અપણા વે જા લેતા;
કીરત જગ માંહે બોહોત ડગાયા, ધસે કામે કોઈ શાહ ન પાયા.

રે તુંહી...

શેતાન મકર ન કીજીએ, શેખ મશાયેખ કીલાયરે;
દુનીયા સખ સંકલીઆ, ટોપી કંફની બાયરે. ૧૦૫

(૭૬) લેખ ધોરીકા મકર.

બ્રાહ્મણ સન્યાસી હોવે જુગમાં, લેખ કરે સખ ઠામો ઠામાં;
જોગીળી જ ગુફામેં પેસે, માલા કંથા લે પાશે ખેસે;
તપીયા કાપડી જે તે કે તે, શા કાહાં કાહાં તીરથ જા જા લે તે;
સો અજ્ઞાની અપણે ભાવે, હુઢીયા કરે પણ મારગ ન પાવે;
દેહી મંદર જા મનકા મોગો, રસુલ ચાલે સો પેડે લાગો.

રે તુંહી...

લેખજ સારા જગ કરે, અતી દુઃખ દેવે આપરે;

સાચ પાંખે જો દોડણાં, સો અઢકા કરણા પાપરે. ૧૦૬

મકર કરે ઝાર લોક બતાવે, સાચ પાંખે તો શાહ ન પાવે;
દુનીયાકું જા ફજહત કીજે, અપણે શાહસું લાહો લીજે;
દુનીયાસું રતી સરે ન કાળ, કાંહા તમે હુઢો બહાર રાજ;
દરસણ કારણ સખ દુનીયા ધીઆવે, લોક બીચારે સો કયું શાહ પાવે;
એતો આહે સાચી બારા, કીને ન દેખા લેખજ મારા.

રે તુંહી...

લેખ કરે સખ મકરસું, અને જુગ દીખલાવે મીંતરે;

તન ન શોધે આપણા, બેઠા રહે નચીતરે. ૧૦૭

(૮૦) મશાયેખકા મકર.

મુંડ મુંડાણા મકરજ ભાવા, માંહે મુંડાવો તમે સીર લંગી પાવા;
તીસથી હોવે જા મન ચંગા, પીયુ પીછાણો તો લાગે રંગા;
શેખ કીલાણા શોહોલા આહે, મુંડ મુંડાવો સો કારણ લાહે;
ટોપી કફની સીર પર બાહાવે, શેખ મશાયેખ સખ કોઠ કહાવે;
સાચા મુંડાણા સો મનકા કહીએ, જીસથી પીયાકું પરગટ લહીએ.

રે તુંહી...

માંહે મુંડો મન આપણા, અને સીર મુંડે કીયા હોયરે;

બાહોતજ ભેર મુંડાયા, શાંહી ન પાયા કોયરે. ૧૦૮

(૮૧) અંતર સોધન.

દરશન કીતે જોગન પાઠ્યે, જાં લગ જોગીકે કેડ ન જામ્યે;
એતો દરશન ચંગા ભાવે, પીયુ રસાયણુ જે માંહે ચલાવે;
તરવા દેખો તમે ભેદજ પુરા, રતી એક બાજ સરવ અધુરા;
બાજ રસાયણુ જીતના જલશે, તરવા દેહા કદી ના ટલશે;
તીલ રસાયણુ પીયા જે પાઠ્યે, રૂપા સરીખા તો હોકર જામ્યે.

રે તુંહી...

સખ રસાયણુ દેખીયા, પણ પીયુ સમાન ન કોયરે;
જીસમાં તિલ એક સંચરે, સો સખ તન રૂપા હોયરે. ૧૦૮

(૮૨) ગુરૂ ભેદકી રસાયણુ.

પીયુ રસાયણુ જે કોઈ માતા, સો રોમે રોમે સુરીજનસુ રાતા;
સો એક તીલ રતી કંહી ન મોહોવે, સારે તન માંહે પીયુ પીયુહોવે;
સાચે મને જે બાટે ચલીઆ, સારે તન માંહે ઉસે પીયુ પીયુ રલીઆ;
માટી માંહે નીર જે દીજે, માંહે પેસે તો સારી પીલીજે;
સુરીજન તમ માંહે એસા જાણી, જ્યું ભેદાણી માટી પાણી.

રે તુંહી...

જીસ માંહે સારા સાચ હ્યે, સો અવરા કહી ન મોયરે;
જ્યું જ્યું માંહે ભેદાઈએ, તીયું સખ તન શાહા શાહા હોયરે. ૧૧૦

(૮૩) ગુરૂ ભેદ.

માંહે ભેદાણા તમે એસા જાણી, જ્યું ભેદાણી માંહે માટી પાણી;
એક યુદ પાણી જા કર પડસી, લોકું મીટ સોના ચડસી;
પીયુકે નેહ માંહે એસાહો જામ્યે, જ્યું બીસમીલાહમે અલાહ છીપામ્યે;
સાસ ઉસાસે જપ કર દેખો, જેસા દુધ માંહે મસકા પેખો;
એસા આપસકું ખોઈ ગમાઈયે, સાંહીઆ અપણા તો જા પામ્યે.

રે તુંહી...

પીયુ તો અપણે પાસ હય, ભાઈ મનમાં કીજે નેહરે;
જ્યું પડી યુદ સમુદ્રમે, કેસે નીકસે તેહરે. ૧૧૧

(૮૪) પરબોધ નસીહત.

બહોત પુકારણુ તો દુરીજન કામા, પાસ હય સુરીજન તું લેકયું ન નામા;
 નેહડા છાનાં જયું જયું હોવે, તીયું તીયું સુરીજનકું નેડ જોવે;
 પાસ હય સુરીજન દુર મત દેખો, જયું નેતું માંહે પુતલી ધેખો;
 બહોત પુકારણુ દુર જ લાગે, પાસ હય સુરીજન તું કીયું ન જાગે;
 જેસી ડુલું માંહે હોવે બાસા, એસા સુરીજન હય તુજ પાસા.

રે તુંહી...

તમ મત જાણો દુર હય, જયું ચંદા બસે આકાશરે;
 સુરીજન તમમાં ધયું વસે, જયું ડુલું માંહે વાસરે. ૧૧૨

(૮૫) મીથ્યા લેખ.

તપીઆ તપ કરણે જાવે, પરગટ જોતા સતી કીલાવે;
 પંડીત પડીઆ ગુર બીન ગીનાની, તપ બોયા પણ ધાત ન જાની;
 જોગી જંગમ જગ લપટાણે, પંડીત પડીઆ પણ ધાત ન જાણે;
 કાચે ભાંડે જો કુછ બાહીએ, તતખણુ સારા બોઈ જુગમાધએ;
 મુઠલાં પંડીત મળ કાચા જાણી, કાચે ભાંડે કીત રહેસી પાણી.

રે તુંહી...

સતે રહો તમ સતીઆ, અને પીયુસું કરો વેહેવારરે;
 કાઈ ન પોહોતા સત વીના, સો તર કર પેહેલે પારરે. ૧૧૩

(૮૬) સત બાતએ નીજત હોવે.

સતે તરે જેમ સમુદ્ર નાવા, બિન સત બુડે સો પાર ન પાવા;
 જો સત હોવે તો લાગે તીરા, બિન સત બુડે બોહોળે નીરા;
 સતગુર તારી પારજ લાવે, સત છોડે તો પુર માંહે બાહાવે;
 અથાગ આગસ જો લાગે પાણી, સતકી નાવ સતગુરેજ આણી;
 સતકું ન લાગે અગન ન પાણી, સતકી બાતાં તો સતગુર જાણી.

રે તુંહી...

સાચી નાવજ સતકી, જો તરકર લાગે પારરે;
 કીયું ન બુડે દા મના, અને જુઠા ભરીઆ ભારરે, ૧૧૪

(૮૭) દો નાવુંકી વિમત.

જા તમે દેખો સમુદ્ર પાસ, એ તન નાવ તમે સમજો દાસ;
ફુટી નાવ જો નીર માંહે બાધએ, તો સાહેર ઉતર કીયું પારજ પાધએ;
જો તમે જાણો જે પારજ લીજે, તો પેહલે નાવ સાજી કીજે;
જો 'આપકું' બુઝા લોણે, તો ફુટી નાવ લે નીરમાંહે છોડ;
સાહેર ચલીઆ તીસે પુછો તેડી, કેમ પાર ઉતરશે ફુટી બેડી.

રે તુંહી...

સાચી નાવ સો સતકી, જો ઉતરે પહેલે પારરે;
સત વિના જો ધ્યાધએ, તો કોઈ ન ઉતારે પારરે. ૧૧૫

(૮૮) એક મન થાવું.

મેતો તમકું દોએ દીખલાયા, એક મન પાંખે કોઈ પાર ન પાયા;
બુજો સોહાગણ જો હોવે સાચી, એક મન પાંખે સો સારી કાચી;
એક મન એક ચિત ધીઆવો પંથા, દો મુખ સુધ ન ફુટે કંથા;
એક એક કરતાં જવડા દેવે, જગ દુસરેકા નામ ન લેવે;
ફુટો નારી તીસકા હૃધઆ, એક સિર તન દોય પતધઆ.

રે તુંહી...

એકસું ચીત લાય કર, દુજે દ્વાર મત જાયરે;
દો મુખ બોલે માંહલા, સો બહોત તમાચે ખાયરે. ૧૧૬

જેતી કેતી જો થાચી હોવે, સારે પંડીત મીલ કુંદી જોવે;
તીસ માંહે દેખો હય એહી ધાતા, એક મન પાંખે ન આવે હાથા;
જો તમે પુજો દેવલ દેરા, એક મન પાંખે હય સગલા ફેરા;
જપણી તપણી લોક દીખાવે, એક મન પાંખે શુધ ન પાવે;
લિરામણુ રૂપ તો તમને કીના, એક મન પાંખે ઠામ ન લીના.

રે તુંહી...

હૃધડ લીંતર ચોરીઆં અને જીભું મીઠી ખાતરે;
ખાહેર દીસે નિરમલા, અને માંહે કાલી રાતરે. ૧૧૭

પંડીત એક મના હોકર ધ્યાવે, પોથી પાના કહ્યુ કામ ન આવે;
પોથી સહસ્ત્ર પચાસજ હોય, ગથે પીઠ લાથે જો કોઈ;
જેસા ગદ્યા ન બુજે સાવા, એક મન પાંખે હય એસા ભાવા;
જનમ ગમાઈએ જો પોથી માંહે, એક મન પાંખે ન આવે ઠાંહે;
સાચી પોથી જો સિદ્ધક ધમાના, એક મન પાંખે ન આવે ગીનાના.

રે તુંહી...

પંડીત પડીઆ બહોત કર, અને સાચા ન લીયા સેરરે;

જો બોહોતેરા દાડીએ, તો પડીએ મોટે ફેરરે. ૧૧૮

પંડીત સોઈ જો એક મન ધ્યાવે, એક મન પાંખે કોઈ પાર ન પાવે;
સતગુર જુગમાંહે બોહોત કીલાવે, એક મન પાંખે કોય શુધ ન બતાવે;
પોથી ભાર બહોતેરા દેખે, એક મન પાંખે ન લાગે લેખે;
મુગત મારગ સતગુરથી પાવે, જો સત પોથીસું જીવડા લાવે;
સાચા પંડીત સોઈ જોયા, જોને આથી પોથીકું સારા ધોયા.

રે તુંહી...

પંડીત પડીયા બહોત કર, પોથી પાને લાએરે;

જુડી પોથી દુર કરે, એક ગુસાંઈઆ ધીયાયરે. ૧૧૯

(૮૬) પરેમકી પોથી.

પ્રેમકી પોથી તમે વાંચો મિંતા, પરતક પોથી ન આણો ચિતા;
પ્રેમકી પોથી જો કોઈ લેવે, સો દુજી પોથીકું હાથ ન દેવે;
જોને કીને પોથી સતકી જોઈ, તીને આથી પોથી સારી ખોઈ;
આથી પોથીસું સરે ન કાજ, પ્રેમકી પોથી તમે વાંચો આજ;
સાચી પોથી પ્રેમકી કહીએ, જસથી અપણા પુરીજન લહીએ.

રે તુંહી...

પોથી પાનાં કીયા પડા, અને કાંહાં જો લાવો ચિતરે;

સાચી પોથી પ્રેમકી, સો કીયું ન વાંચો મિંતરે. ૧૨૦

(૯૦) પરેમ સાચા.

સાચી પાથી તમે સોઈ જાણો, નખી ચાલે સો દખ પીછાણો;
જુઠી પાથીસું જનમ ન લાણાં, ખોયા જનમ ન મિલસી ટાણાં;
નખીઉં કેરા એ હય ખેલા, ઉંને આપું ખોયા પ્રેમસું ભેલા;
દુલ ખાટે ન પોતા કોઈ, બહોત ગીઆન માંહે ઢુંઢી જોઈ;
ઉંનેખી આંખી એહી ગાલી, કીને નં પાયા શીર ખોયા ટાલી.

રે તુંહી...

એ તો પ્રેમકા ખેલ હય, પામ્યે શીશજ માટરે;
નખીએ ખોયા પ્રેમમાં, સાચી એ હય વાટરે. ૧૨૧

(૯૧) ભકિત તથા મીથ્યા સિધ્ધી.

ભગતી ભાવ તો પેહેલા કરણા, જપણી તપણીકી ખાટે ચલણા;
એસ ખાટે તો સખ કોઈ આવે, પોંહોચે સોઈ જો આપ ગમાવે;
કીસે કરામત એ હય જો રાજ, જેસા ચીણા મંતર બાજ;
લોક ઉડાવણ કરસે કાજ, જનમ વીગુતા રહ્યા શાહા બાજ;
જસમે પીયુજ ન પાવે તેરા, સો સખ જાણો હય દેવલ દેરા.

રે તુંહી...

દેવલ દહેરા છાંડીએ, જોઈ લીજે વાટરે;
ચુંદી ચાવા જે કરે, સો ધડાએસી બહોતજ વાટરે. ૧૨૨

(૯૨) સિદ્ધી મિથ્યાકી સમજ.

જીયું ચીડા મંતર બાજ લાવે, ચું કર સારા લોક ઉડાવે;
એસી કરામત જે કોઈ લાગા, જ પસતાસી સો મુરખ અભાગા;
તુર દખણેકા કરસે ચાવા, સો સખ જાણો હે દરસણ ભાવા;
એ સખ ચુંધી દેહી ઉડાણા, પીયુ ખીના કેસા મીલે ઠેકાણા;
અવર કંઈ ન કીજે ભાવા, જો ના દખો સુરીજનકા પાવા.

રે તુંહી...

પીયુ ખિના જો દખાડીએ, સો સખ બાજ જાણરે;
અવર જીવ લોભાધએ, તો મિતજ હોવે હાણરે. ૧૨૩

(૯૩) બેટેકી પ્રિત બાપસું.

બાવા કીસીકા કાંહાં કાંહાં જાવે, પુતાળી જા કર કેડે ધાવે;
 દમડી દોકડે પર જીવ ન લાવે, બાવા ચાવે ઓર ન લાવે;
 ફીર ફીર આબેઆ તેરા ચાવા, લેણા કછુ ન કરસે લાવા;
 બાવા પુતા સીને પર લેવે, એસા પીયુ પર જીવડા રહેવે;
 સખ કરામત બાજી ધાતા, મુરશદ આંખે સાચી બાતા.

રે તુંહી...

સાચા પુતા તીસે કહું, જો જાવે બાવા સાથરે;
 મનમાં કછુ ન લાવહી, ઓર કછુ ન લેવે હાથરે. ૧૨૪

(૯૪) માટીકી દેહીકા બયાન.

લાંબા ફેરા કાહેકું કરણા, સતકી બાટે જા પગલા ધરણા;
 એસ ધર ઉસ ધર નેહે જો લાંગા, જા પસ્તાસી સો મુરખ અલાંગા;
 માટીકે ઘટકા કેસા લાવા, અપણી દેહીકાળી એસા સાવા;
 જનમ ગમાઇએ માટી માંહે, માટીળી હય માટી ઠાંહે;
 દેહી જેસી હોવે ખેહા, એસી જાણા હય તેરી દેહા.

રે તુંહી...

એ તન કાચા પીંડ હય, માંહે પીયુકા બંધરે;
 કીલી સમજો બાવરે, સઘલી સંધો સંધરે. ૧૨૫

(૯૫) માટીકી દેહા આખર ફના,

કાચી માટી યું કર જીવે, માટી આવે ઓર માટી પીવે;
 સોને સરીળી જો કીજે દેહા, આખર જાતાં માટી ખેહા;
 માટી મીલણા એસા જાણી, એ તન આવે સખ માટી પાણી;
 પરતક સમજો તમે ફડી બાતાં, સાચા આહે એહીજ ધાતાં;
 માટી ભેદ જો પુરા પાવે, એસા જાણીને લીજે લાવે.

રે તુંહી...

ધસમે સારા ખુબ હય, અને ધડીઆ બહોતજ ધારરે;
 જે કોઈ લાગા અવરસું, તિન ખોયા માટી માટરે. ૧૨૬

(૯૬) કાચી માટીકી સમજ.

સોવન પુતલી માટી મુલા, માટી દખ કર માટી ફુલા;
માટી ભોગ જે માટી ખાવે, માટી ઉપર સખ રંગ સોહાવે;
માટી ખાજ ન ઉપના કોઈ, જાતે દાડે સખ માટી હોઈ;
એસા જગ તમે જાણો લોકા, મીલ મીલ કીજે શાહાસુ ભોગા;
મત કોઈ ઇસમું જીવડા લાવે, પલ માંહે એ રંગ ફીર કર જાવે.

રે તુંહી...

ઇસમેં શાહા બુજાઓ, પતંગ કેરા રંગરે;
જનમ ગમાઈએ ઇસમું, પણ પછે ફેરાવે ઢંગરે. ૧૨૭

(૯૭) માટીકો દેહા.

જે જા રાજા ધરાયા નામા, આખર હોવે મીટી માંહે ઠામા;
ભાંને ઘડે કરે સખ કાજ, લે બીઠલાવે એકકું રાજ;
રાજ દીઆ તો કીયા ખડાઈ, લીખ મંગાવે તો કીયા ઘટ જાઈ;
ઘડીઆ ધાટ માણક જેહા, એસી જાણો હય તેરી દેહા;
ભાગી ઠીકરી હય માટી મેલા, એસેં ચાવું જે માંહે ખેલા.

રે તુંહી...

માટીથી સખ ઉપના, માટી હોવે છેહરે;
રાજ સહસ્ત્ર જે કરે, પણ આખર જાતાં ખેહરે. ૧૨૮

(૯૮) કાચી મીટી અંતે નાશ.

જગ સારેકા એ હય રંગા, ચલીઆ જાવે સખ અપણે ઢંગા;
સપને જેસા એ જગ જાણો, થીર ન રહેશે એ સહી પરમાણો;
ઘડી ન રહેવે એક સભાવે, બોહોત ન જુગમેં રહેણે પાવે;
છાયા જેસા એ તન જાણો, થીર ન રહેવે દખ પછાણો;
મન ચીત લાય જીને હુંદી જોયા, સો ઇસ દુનીઆ માંહે કહીં ન મોયા.

રે તુંહી...

એ જગ સારા મુપનાં હય, ખેક તીલ આંન દીખાયરે;
જયસા રંગ પતંગકા, સો નીસ્ટે ફીરકર જાયરે. ૧૨૯

(૯૯) ખોટી દુનીઆ.

જુગ સારેમે જો જો સાવા, હુંઢીઆ સાર ને સિર લગી પાવા;
 ધસમાંહે કછુ સાર ન પાયા, જોયા સાર ને ઠોક બળયા;
 ખોટે ધધે સખ લોક ઠગાયા, માણુક ખોયા પણ હાથ ન આયા;
 હુધડા લાવે સુરીજન સાથે, તોજ સાંહીઆ આવે હાથે;
 સખ કોઈ રંગે રાતે માતે, હાથ જટક કર સો ઠાલે જાતે.

રે તુંહી...

સખ કોઈ દેખો હુંઢકર, આંધે માંદલ બાહેરે;
 એ જગ કીસે નહી આપણા, તમે દેખો ઠોક બળયરે. ૧૩૦

(૧૦૦) દુનીઆ ધાની.

ઉતારે જેસા એ હય વાસા, જેસા રહીએ રાતે વાસા;
 આખર ચલણા તમે દેખો લોગા, જો બોહોતેરા કીજે લોગા;
 પંથી જયસા ખાટે ચલણા, અપણા ચિત સો કહીં ન ધરણા;
 ખાટે ચલતા કહીં જો લાગે, ખોટી હોવે ને દાડા ભાગે;
 જો દિન અમુલ મુલ ન પાઈએ, સો કયું ફેકટ ખોઈ ગમાઈએ.

રે તુંહી...

પીઠ ભલી ધસ જુગમાંહે, સખ કુછ નેકી ખીકાઈરે;
 જસ ધર સુરીજન પ્રિત નહી, ફુક દીયો તિસ ભાઈરે. ૧૩૧

(૧૦૧) ખુદાકા ખેલ.

સુરીજન પાંખે ન આવે સાવા, જો જા દીજે સરગમે પાવા;
 જો માહારાજ ધરાયા નામા, પીયુ પાંખે ન આવે ઠામા;
 આપે રાવત આપે હય રાજ, આપે સધલા કરે સો કાજ;
 આપે પિંડત ગુર કીલાવે, મુરખ લોકા કોઈ મરમ ન પાવે;
 આપે જાણે સો સધલી ખાતાં, વીગતું કીની સધલી ધાતાં.

રે તુંહી...

એતો પીયુકા મરમ હય, અને કોઈ ન જાણે ધાતરે;
 કેડે કીસીકે જો રહ્યા, યું કર ખોયા સાથરે. ૧૩૨

(૧૦૨) જુઠી દુનીઆ.

ખોહોત ધાઈ ને ધધે લાગા, અપણા ચીતા સો સખ કુછ માગા;
અપણા ચીતા ન મીલસી યાણા, જે ખોહોતેરા કીજે જાણા;
જસકું અપણી પીઠ ન સુજે, સુરીજન ખાતાં સો કીચુંકર ખુજે;
અવર મંડાણ ને અવરજ ધાતાં, કોઇ ન ખુજે ધસકી ખાતાં;
જુઠી ખાતે ચીત ન દમ્યે, કાલે થેલે હોકર રહીએ.

રે તુંહી...

જે ચીતે સો વય કરે, તેરે ચીતે કીયા હોયરે;
જુઠી હું હું તું કરે, પણ કામ ન સીજે કોયરે. ૧૩૩

(૧૦૩) કરના હરતા ખુદા હય.

જુઠી હું હું ખોહોતેરી કીજે, એ કોઇ કામ અપણા ન સીજે;
સતગુર ભેદ સખ ખોલી કહેવે, સો સુણકર મોમન ફરમાને રેહેવે;
કરે સો આપ ને ખાના દેવે, ખરા ખોટા સો યું કર લેવે;
મુરખ લોકાં કોઇ મરમ ન પાવે, માંહો માંહે તો જગડા લાવે;
સખ કોઇ આંખે મેં જે કીના, કરે સો આપ ને ખાનાં દીના.

રે તુંહી...

આપ કરે સો હોવહી, દુજા કરે મત જાણરે;
કષ્ટ ન હોવે અવરથી, એતા માંડ્યા મંડાણરે. ૧૩૪

(૧૦૪) કીસમતકા ખાટા.

અપણું ભાવે વીચારજ કીના, પાતી સગડી વીગતે દીના;
આધી ઉસકું સારી ન હોવે, જે ખોહોતેરા ધંધા કર જોવે;
પરતક સમજે તમે રૂડી ગાલી, અધીક ન હોવે લીખીયા યાલી;
રાત દીવસ જે રોલા કીજે, આખર લીખેયા સોઇ લીજે;
એક સો ખયડા સુખસું રેહેવે, અપણી કીસમત વયખી લેવે.

રે તુંહી...

જસકું જીતનાં સરખ્યા, તીસકું તીતનાં હોયરે;
રતી ઘટે ન તીલ વધે, જે શિર મારે ભોંયરે. ૧૩૫

(૧૦૫) કીસમત.

બોહોત ધન તમે આન મીલાવો, શીરકે ઉપર કીયા લે જાવો;
ઠાલા દુખડા શીર ઉપર લેણાં, લે આપસકું ખીચ ધધે દેણાં;
રોલા કરેને મુખમું બઝાડે, મુરીજન લીખ્યા સો કોઈ ન મેરે;
રીઝકે રોજ ધન જો કહીએ, સો સખ દીનાં શાહકા લહીએ;
અવડું જીવડા જીન કીન બાંધા, લીખીઆ પાંખે ન હોવે આધા.

રે તુંહી...

જગ સારે મેં હીડું ફીરો, અને ઘર ઘર લાવો ચિતરે;

લોહો પર નકશ ઉઠાયા, જરા ન ચાલે તીતરે. ૧૩૬

તમા કરે આર લીખજ માંગે, ખીના કીસમત કચુ હાથ ન લાગે;
મરણા ભલા જગ માંગણા લીખ, કીસમતસંધી આવે અધીક;
અપણી કીસમત રાજ ન રહેવે, જગત ખાવે ફજીતી સેહેવે;
ઇસ જગમાંહે એહી ખુસારી, જો કોઈ માંગે હાથ પસારી;
આપસ જેસેકી કીજે આસા, મરણા ભલા પાણ માંગણા દાસા.

રે તુંહી...

નીસત જગમાં સત કરો, અને છોરો બિરાની આસરે;

મરણા ભલા પેં માંગણા, આપસ જયસે પાસરે. ૧૩૭

ભુખા, ભુખા કર જુગમાં ધાવે, હયા શરમ તુજે લાજ ન આવે;
જીને ધતા સખ ઘડીયા ઘાટ, સો કચું છોરે તુજ ખાણે માટ;
જમીન હુઆ હય જગમેં અપણા, રઝકે રોટીકું કાયકું તપણા;
પુગે રાણે સો આન મીલાવે, અપણે હાથું હાથ ખીલાવે;
ભાંડા ઘડીયા મુખ ક્યાં આવ, સો તો જાણો તમે ભર્યા ચાવ.

રે તુંહી...

ભુખા ભુખા ક્યા કરો, ભાઈ ક્યા મુનાવો લોકરે;

ભાંડા ઘડીયા મુખ કીયા, સો કચુક આવણુ જોગરે. ૧૩૮

રોલ રાંઝક સો લીખ્યા પાવે, અગરખથી જો મગરખ જાવે;
વાણિ ચંડયાં જો કેડે વાઘએ, આખર લીખ્યા સોઈ પાઠએ;
સંધુરી કરો તમે દુખ ન આણો, રીઝક અપણા દેખ પીછાણો;
તમકું લેજા સેવાકે કારણે, જીવ રાખો ડિસ ડિપર ધારણે;
ભગતી પ્યારી જા અઢકા કીજે, દરસન ભીખ જા ડિસમે લીજે.

રે તુંહી...

સેવા કામ્યુ લેજાયા, જા કર લોણા મીતરે;
તીસથી મુખ ફીરાયકે, તે રોટી લાયા ચીતરે. ૧૩૮

(૧૦૮) રાતમેં બંદગીકી ખુબીકા ઝીકર.

જસકું પીયાકી ચીરે હોવે, સો ક્યું જા કર રોટી માલોવે;
ડિસકું તપતે રહેણી જાવે, મુખમું નીંદ તીસે કેસી આવે;
ડિસ દોહાગણકી ટુટી છાતી, શાહા વીસારી જે નીંદજ માતી;
જુઠં બીસારો તો નીંદ ન આવે, સાચ કારણ સખ જુઠં ગમાવે;
જસકું પીયુકા બીછાડા હોવે, સો ક્યું રહેણી મુખમું સોવ.

રે તુંહી...

જસે બીછાડા પીયુકા, તીસે નીંદ ન આવે રાતરે;
જીવ ગમાવે આપણા, અરજ કરે દીન રાતરે. ૧૪૦

(૧૦૭) રાતકી ખુબી.

રેહેણી આહે જગ અમુલા, મીંત મીલાવા ખુદ પાયે રસુલા;
દીવસે કીજે સખ હાલા ચાલા, રેહેણી પીયુકું મીસો નીરાલા;
પશુ પંખી જાહાં જગ કાહાવે, રેહેણી સખકા મેલા પાવે;
જે જીવ જાગે જીકર સાચા, પીયુ મીલણકી ઇસમેં વાચા;
મએરાજ રસુલ જુગમાંએ પાયા, સો સખ રેહેણી ઝીકરે જગાયા.

રે તુંહી...

રેહેણી લેજ ઇસ જુગ માંહે, મીંત મીલાવા કાજરે;
રસુલખી એ રેહેણી માંહે, જા પાયા મએરાજરે. ૧૪૧

મએરાજ મોમનકું હાથું લાગે, સો કયું ખોવે મુરખ અભાગે;
મકબુલ જેતે જુગમાંહે કહીયા, સો સખ શાહાકું રેહેણીમાંહે લહીયા;
પંડીત પડીઆ રેહેણી જીતના, જનમ લીખાણા નખી સો તીતના;
પશુ પંખી જોધ જગાવે, સો સખ રેહેણીમાં ઝીકર લગાવે;
ભગતી ભાવ જન જુગમાંહે કીતા, તીન સખ શાહાકું રેહેણીમાંહે લીતા.

રે તુંહી...

રંગ ભોગ જે અતી કીયા, સો સખ રેહેણી ઠામરે;
જસમાંહે જીતનાં સાચ થા, તીન તીતનાં પાયા મુકામરે. ૧૪૨

કાચા પાકા જીને કીને કીના, સો રેહેણી જાગા ને પ્રેમું લીના;
પીર પેકામ્પર જાં લગ કીતા, તીસે રેહેણી માંહે દરજ દીતા;
પહેલે બાજી માંહે પરદે રાખી, ગુંજ ખોલી સખ મીંતુ આખી;
દીવસે જગકું જાય જગાવો, રેહેણી થોડી તમે હાથું લાવો;
જે કોઇ પુરા થા પ્રેમ સંજોગા, ઉસે કરાયા રેહેણીમાંહે ભોગા.

રે તુંહી...

કરમ નીલાડી જસકી, તીસે કીનાં રેહેણી જોગરે;
પ્રેમે ભેલાણા શાહાસું, તીને ફીર ફીર માણીઆ ભોગરે. ૧૪૩

(૧૦૮) દેહા રેહેણીકી ખુબી.

માણસ રૂપ તમે જુગમાંહે આણે, કાંઈ ન ચેતો તમે અપણે ટાણે;
નીત નીત કરણા પીયુસું ચાવા, સો લોહણ તમકું જગમે આવા;
આપ પીછાણો તમે મુરખ ભોગા, તમકું કીના પીછાનત જોગા;
ખાકજ કેરીઝમે દહડી કહીએ, ગઢિહર માણક તો ધસિમાં લહીએ;
જીને પીછાણા સો ફીર ફીર જાગા, પ્રેમ લોભાણા સો કેડે લાગા.

રે તુંહી...

જેણે આપ પીછાણીઆ, ફીર ફીર જાગીઆ તેહરે;
જીને કુંહીયા મન ચિત લાય કર, ઉને પાયા અપણી દેહરે. ૧૪૪

(૧૦૬) દેહીકી ખુબી.

પીયુકી ખિત જીને જીગ માંહે જાણી, પારખુ હોતે તીને દખ પીછાણી;
એહી મારગ પીયુકા કહીએ, સો સખ શાહાકું માંહે દેહા લખએ;
નખી સો જીગમાંહે જીતના કીના, ઉને બી બીશારત દેહકી દીના;
સાચા થા તીને કુંઠી દખા, ધનેખી પરછા એહી વિસેખા;
રસુલે આંખી એહ જો ગાલી, કોઈ ન પાકા સુરીજન યાલી.

રે તુંહી...

પીયુ પીછાણણા લોણીએ, તો દેહીમાંહે પીછાણરે;
રસુલ બી ઇસ દેહીમાં, પરગટ આંખ્યા જાણરે. ૧૪૫

(૧૧૦) દેહ આત્માકા દ્રષ્ટાંત પારે ગંધકકા.

પારા ગંધક એહી વિસેખો, સઘલે રૂપકા ભેદજ દખો;
પારેમાંહે ગંધક દીના, એસા આપસમાંહે ભેદજ કીના;
જાં લગી પારામાંહે ગંધક હોવે, તાં લગી દેહ તો કેસા સોહાવે;
જખ વે ગંધક નીકલ જાવે, તખ વે સારા જ હાથજ આવે;
એસા તનમાંહે હય સુરીજન, દખા ન જાવે માંહે હય દુરીજન.

રે તુંહી...

સઘલે રૂપકા ભેદ હય, કુંઠ કર દખો જાયરે;
પીયુ હય પાર પરગટા, પણ ગંધક લીએ છીપાયરે, ૧૪૬

(૧૧૧) દેહા આત્માકો દ્રષ્ટાંત.

એસા દેહી માહે શાહા પરદે રેહવે, માંહેકા ભેદ સો કોઈ ન લેહેવે;
દેહા ગંધક સરીખી જાણો, પીયુજ પારા માંહે દખ પછાણો;
ગંધક જા કર જો અલગા હોવે, પીયુજ પારા તો પરગટ જોવે;
એસા તન માંહે પીયાળી લેખો, પારા માંહે ગંધક જ્યું દખો;
દેહા પછાણો તો નહીં દુરીજન, નહીં તો હાથેથી ખોયા સુરીજન.

રે તુંહી...

તુજમાંહે સુરીજન સત હય, નેણે કુંઠી લેહરે;
દેહા દુરીજન અપણી, સો પુરી કસ કર લેહરે, ૧૪૭

(૧૧૨) દેહા આત્મા.

નવસાકેરે જીતને કામા, મીતજ જાણે સખકા ઠામા;
કહયા માનો તમે જીસકા જાઝ, આપસ રાખો પીયુ પર લાઈ;
જખ કુછ પાવે તેરી દેહા, સેમ તેમ વાધે માંહે શાહકા નેહા;
શાહા બીના અવર કંહી ન મોહોવે, ખોવે આપ તો શાહકું જોવે;
નહી તો દેહા મરકખ કીના, ચોર હાથુ સો લેકર દીના.

રે તુંહી...

ચોર હાથુ જો જડે, સો ખોવે વસ્ત અમુલરે;
પીયુ મીલાવા જો કરે, સો દેહા દખે ખોલરે. ૧૪૮

(૧૧૩) દેહા ઝીકર.

દેહા પીછાણુણા અધીકજ કામા, સગલા આહે ઇસમાંહે ઠામા;
દવલ દેરા તમે દેહા જાણે, પડે સાંહી ઇસમાંહી પછાણે;
જીસ મિંદરમે રાજા આવે, ડિસકું છોડ અવર કાંહાં ધાવે;
ઝોર સખ આહે મકરજ ખાતાં, શાહા ન મીલસી અવરજ ધાતાં;
દેહા ચાંદ્રણ માંહે ઉજરો, આપસ લેકર પીયા પર વારો.

રે તુંહી...

જો જાણો શાહા પીછાણીએ, તો પેહેલે આપ પીછાણરે;
જો કુછ આહે પીછાણુણા, સો સખ તુજમાંહે જાણરે. ૧૪૯

(૧૧૪) દેહાકા જીકર.

દેહીકા મરતખા મોટા જાણે, દો આલમ હય ઇસમાંહે પીછાણે;
ખાહેર દીસે સપત (૭) જમીનાં, હકત (૭) આશમાન તનમાંહે કીનાં;
ખતરેથી જો લાગે નીયારા, પરગટ આલે જડીયા તારા;
ચાંદ સુરજ દોઝે દીસે ધુરા, માંહે ન આવે ચાંદ્રણાં પુરા;
ખતરેથી જો પાકજ હોવે, સારા ભેદ તો પરગટ જોવે.

રે તુંહી...

હકત આશમાન હે તનમાંહે, જો ખતરે જાવે સખરે;
ચાંદ સુરજ દોઝે દેખ્યા, એકજ હોવે જખરે. ૧૫૦

હકત આશમાન તનમાંહે લહીએ, હકત જમીનાં ખાહર નાં કહીએ;
ચઉદ તખક તમે એ દહ જાણો, હકત આશમાન તમે દેખ પછાણો;
ખતરેથી સખ લાગે જાંખા, ખતરા ખોવે મુખ જોવે શાહકા;
ચાંદ સુરજકા ભેદ જો પાવે, સારે ખતરે તખ નીકલ જાવે;
દખા લોણુ સુરીજન જોઈ, સો માંહેથી ખતરે નાંખે ખોઈ.

રે તુંહી...

માંહે આશમાન સવારીએ, ખતરે કીજે ખેહરે,
સુરીજન આએ પરગડા, તમે દેખો અપણી દહરે. ૧૫૧

(૧૧૫) આત્માકા દ્રષ્ટાંત સુરજકા.

પીયુ નમુના જ્યુ સુરજ જાણો, પરતક આહે તમે દેખ પીછાણો;
જીતના ઉપર ચડતા જાવે, સાંકે શિર તીતના આવે;
મંદીર જગમાંહે જીતના કહીએ, સાંકે શિર તીતના લહીએ;
સુરીજન સખ તનમે એસા આહે, કાસલસેથી દખા ન જાએ;
જીને એ કાસલ માંહેથી ખોઈ, સુરીજન દરસન તીન પરગટ જોઈ.

રે તુંહી...

કાસલ માંહેથી કાઢીએ, અને ચાંદણા કીજે દહરે;
જખ દરશન દેખો પીયાકા, તખ અઢકા ઉડે નેહરે. ૧૫૨

(૧૧૬) ગુરૂ મહીમા.

મુરશીદ ચાહીએ અસરાફીલ ઠાંહે, શુર ટુકે મોહખતકી માંહે;
માંહે આશમાન સખ જાડ ઉડાવે, પાક કરે સખ ખતરે જાવે;
માંહે આશમાન પાકજ હોવે, સુરીજન મુખડા તો પરગટ જાવે;
મુરશીદ સખલા જો હાથુ આવે, તો સખત આશમાનકા ભેદ જુજાવે;
જેસા મુરશીદ કીજે લોગા, જાતે દાડ હોય તેસા ભોગા.

રે તુંહી...

અસરાફીલ તો રંગ હય, તો એ ભેદ જુજાયરે;
પાસે રહે કર ટુકીએ, તો રડ ગડ સખ ઉડાયરે. ૧૫૩

(૧૧૭) ગુરૂ ભેદ.

જાડ ઉઠાવે સખ દેહા સારી, કાસલ માંહેથી કાઢે બારી;
પાકજ કરે સખ ચાંદ્રણ દેહા, અધીક ઉઠાવે માંહે પીયુકા નેહા;
સતગુર સખલા જો કહી સમજાવે, તેમ તેમ મારગ સુધા પાવે;
ગુર તો ભેદ સખ ખોલી કેહેવે, મારગ સધલા તો પરગટ લેવે;
ગુર બીના બાટ ન જાણે કોઈ, ચઉદ વિદ્યા જો લણ્યા હોઈ.

રે તુંહી...

ગુરૂકે પાસે જો રહે, સો ખેલે સુધા ખેલરે;
રંગ લગાવે પીયાસુ, પ્રેમે આણી મેલરે.

૧૫૪

(૧૧૮) મુરશદકા ભેદ.

ગુરૂકે પાસે જો જીતનાં રહીએ, સુરીજન સુધીયા અફકી લહીએ;
ગુરૂખી ખેલે એસા ખેલે ચેલા, કટરી પંદરી તમે દેખો મેલા;
નીશદીન ખેલો તમે સુધા જાઇ, ચીત ચેલા સખ પીયુ પર લાઇ;
કેતે દિવસ જો ચોટાં ખાવે, ગુરૂથી બાટ તો મુખકી પાવે;
સાચે પાસે જાકર રહેણા, સખ કુછ પાવે અપણાં લેહેણા.

રે તુંહી...

સાચી સંગત કીજીએ, કટરી પંદરી જોગરે;
આપ બરાબર કાઢીએ, જેમ જેમ હોવે જોગરે.

૧૫૫

(૧૧૯) ગુરૂ મહીમા.

ગુર બીના ભેદ ન ગુર બીના ભાવા, ગુર બીના કોઇ મારગ ન પાવા;
ગુર બીના કોઈ પંડીત ન હોવે, ગુર બીના જોશી જોશ ન જોવે;
ગુર બીના જોગી જોગ ન પાવે, ગુર બીના ધાત કોઈ હાથ ન આવે;
ગુર બીના કોઈ કાજ ન લાગતા, ગુર બીના તપીઆ તપે ન જાગતા;
ગુર બીના હુનર કોઈ ન ચલતા, ગુર બીના કોઈ પ્રેમ ન જલતા.

રે તુંહી...

સખ બાટે ગુર કીજીએ, ગુર બીના ન આવે કામરે;
જુગ માંહે ગુર નહીં ભેજતા, તો કોઈ ન સરતાં કામરે.

૧૫૬

મારગ સુધા તોજ પાવે, પહેલા આપું આપ જલાવે;
પીછે ફેર રસુલજ આણે, ઉસથી ખાટ દેખ પીછાણે;
પીછે મુરશદકા ભેદજ લીના, ઉને ખી ખાટ લગાકર દીના;
ગુરથી વાટ તો સુખસું પાઘએ, જે શાહાસું નેહડા લાતા જાઘએ;
જેણે મુરશદ સિદકસું સેવા, તીને જા ચાખ્યા મુરીજનકા મેવા.

રે તુંહી...

ગુર સખલા ઈસ જુગમાંહે, ભેજ્યા અપણે ચાવરે;
મુરીજન ફલ તખ ચાખ્યા, હેતે જુગમાંહે આવરે. ૧૫૭

પંડીત ગીયાની જે અતી ભારી, તીને જોયા કુંઠ કર સારી;
તો જાકર એ ભેદજ ખોટ્યા, સુણો મુરશદ જે મીઠા ખોટ્યા;
મુરીજન ફલ તો તમમાંહે રાખ્યા, સતસું કુંઠીઆ તીને જા ચાખ્યા;
જીને એ ફલ ચાખીયા હોય, મુરીજન મુખડા સો પરગટ જોય;
દયા ફલ જે માગા પાઘએ, તો અવર ફલકે કેડે ન જાઘએ.

રે તુંહી...

એ ફલ સુધા શાહોકા, ભાઈ દુજા મુખ ન ખાયરે;
જે ફલ સદા સ્વાદ હય, સો ફલ ચાવું ખાયરે. ૧૫૮

સાચ વિના તો સરવે સુનાં, મુરીજન ફલ તો સવાદ મુખ મુંના;
સોહાગણ સો જે પ્રેમ સંજોગા, જીને એ ફલસું કીના ભોગા;
અવર ફલસું જે જીવ ન લાવે, તીસકે હાથે એ ફલ આવે;
ઈસ ફલમાંહે તો સુધા સાવા, ઈસથી કીજે જા અદકા ભાવા;
ગુર ખીના એ ફલ હાથ ન આવે, સુખસું ખેડા જે ચાવું ખાવે.

રે તુંહી...

જીને નીજ ગુર જાનીયા ગીનાનથી, તીને એ દેખીયા ચાખરે;
શાહાજો પાયા પરગડા, અને જુગમાંહે પુરી સાંખરે. ૧૫૯

ગુરૂ બી કીજે એસા જોઈ, અને એ ફલ ચાખીયા હોઈ;
એસા ગુરૂ તો જુગમાંહે થોડે, અવર સો મુરખ સુધ વિના બોડે;
જુગમાંહે ગુરૂ તો બોહોત કીલાવે, સો આપે આપકી પરતીત ન પાવે;
સતગુરૂ જુગમાંહે થોડે હોઈ, પ્રેમુ બીના સો રહ્યાજ મોઈ;
મરણે આગલ જો મરણા પાવે, તો જ એ ફલ હાથું આવે.

રે તુંહી...

એ ફલ સુધા સવાદ હય, સો પાઈએ પુરણ સંજોગરે;
પણ કરમ નીલાડી જસકી, તીને ચાખીયા રસ ભોગરે. ૧૬૦

(૧૨૦) આત્માકી પ્રાપ્તી.

કરમ નીલાડી જસકી હોવે, સો એ ફલકું ચાખી જોવે;
સોહાગ ભોગ તીને પુરા પાયા, જસકું એ ફલ હાથું આયા;
ગુરૂકે પાસે જો જાઈ પકાવે, પુરે સવાદે સો બેઠા ખાવે;
અને એ કેડા સુધા લીના, તીને એ ફલકું પાકા કીના;
મરણે આગલ અને મરણા વીસેખા, તીને એ ફલ નેતું દેખા.

રે તુંહી...

ચાતું ન મરીએ જાં લગી, તાં લગી મીંત ન હોયરે;
મરણે પેહેલા જો મરે, સો સખ દરસણુ જોયરે. ૧૬૧

(૧૨૧) કાચે પાકેકા દ્રષ્ટાંત.

કાચે પાકેકા એતના વેહેરા, કાચલી નાલીયરકા દેખો ચેરા;
જખ વય કાચા હય કાચલી જોહા, જયું જયું પાકે તીયું દેવે છોહા;
જો જાય કરકે પુરા પાકે, તખ તો કાચલીમું તીલ ન લાગે;
ભાંગી ટુકડા કરે જો કોઈ, કાચલી અલગી કદી ના હોઈ;
કાચલી ગાંઠકી એહી નીશાની, જેસા ગોરામાંહે રેહવે પાની.

રે તુંહી...

જેસી ખોટી કાચલી, તેસી દહા જાણરે;
પાકા ગોરા કીયું રહે, તીયું તનમાં પીયું પીછાણરે. ૧૬૨

(૧૨૨) કાચે પાકેકા મીસાલ.

પાકા બાજ ન પાકા બાજએ, પાકા લગણુ પકણુ વાંધએ;
પાકે જગકા તમે દેખો ચાવા, આપસ રાખો જ્યું ગોરે ભાવા;
ગોરે કાચલીકા કેસા મેલા, પાકા જગસું એસા ભેલા;
પાકા ફલ લે પાંજું બાહીએ, પુરે ચાવું વેઈ બેકા બાજએ;
કાચા પાંજું જે બાહીએ લોગાં, તો તતખણુ હોવે નાંખણુ જોગાં.

રે તુંહી...

પાકા ફલ અતી સવાદ હય, રાજ કરે તીસે ભાવરે;
કાચા પાંજું બાહીએ, તો તતખણુ ફેરે સાવરે. ૧૬૩

(૧૨૩) કાચે પાકેકા સ્વાદ.

કાચે પાકેકા તમે દેખો મેલા, પરગટ હોયરો કસણી વેલા;
કાચા કેડે બહોત જે થાવે, પાંકા પાંખે કુછ સવાદ ન પાવે;
જે તમે દેખો મુઠ્ઠા બેલા, તો પકાવણુ કેરી એ હય વેલા;
પીછે ટાણાં કાંહાંથી પાંખએ, પાકા ફલ લે પાંજું બાહીએ;
પાકા ફલસું સહુ નેહ લાવે, તો જ અપણા મુરીજન પાવે.

રે તુંહી...

ઘટમાં દેવલ પુજાએ, ઘટમાં મુગત દીદારરે;
સાચા જપણા માંહેકા, ફાકટ જપણા બાહારરે. ૧૬૪

(૧૨૪) દાસીકા લાખ રાજસું.

માંહે જપણા તમે એહી સારો, આપસ લેકર પીયુ પર વારો;
સાચી દાસીકા હય એહી કાજ, જસકું ચાવે સો આપે રાજ;
આપસ ખેલા સો કીજે લોગાં, તો રાજ દાસીકા હોવે જોગાં;
દાય રાજમાંહે એકજ નગરા, માંહે માંહે તો હોવે ઝગડા;
આપણે સીસું જે રાજ પાવ, સોઈ દાસી રાજકું ભાવે.

રે તુંહી...

સાચી દાસી તીસે કહો, જસે રાજ કરસી ભાવરે;
લે વારે જવ અપણા, અને પક્ષપક્ષ લાગે પાવરે. ૧૬૫

(૧૨૫) જીકરકા બયાન.

કુરખાની કીજે જીવજ અપણા, ફેકર જાવે સખ જીભું જપણા;
 દેહા જીવ કુરખાની માગે, જીભું જપતાં તો હાથ ન લાગે;
 જીવડા લાઘ્યએ અવરાં સાથે, યું કયું આવે સુરીજન હાથે;
 જીતના શખદ જીગમાંહે કહીએ, ઉસમાંહે પીયુજ પરાગ લહીએ;
 જો ન લગાઈએ જીકર જીવડા, તો કયું પાઘ્યએ પીયુજ દીવડા.

રે તુંહી...

જીવ ન લાઘ્યએ અપણા, અને જીભું જપીએ નીતરે;
 કળી ન લાગે જયકે, સાંહીઆ સાથે ચીતરે. ૧૬૬

(૧૨૬) ઝીકરકી ખુબી.

પશુ પંખી સખ પીયુ પીયુ કહેવે, સુરીજન કાજે સો જીવ ન દેવે;
 જીવ જત જોતે જીગ માંહે, પીયુ પીયુ કરે સખ માંહે માંહે;
 રખાખ માંહે ખી તુંહી તુંહી કહેવે, સુરીજન સુધ્યા સા તીલ ન લેવે;
 માણસ મુખમાંખી ચેહ જો વાણી, પીયુ પીયુ કરે પણ ધાત ન જાણી;
 જો કોઈ નેહ માંહે લગાવે, સો જ અપણા સુરીજન પાવે.

રે તુંહી...

ખાતાં મુખસું કીજીએ, માંહે ન લાહીએ જીવરે;
 એમ સો વરસ જો હુંદીએ, તો કળી ન પાવે પીરરે. ૧૬૭

સુરીજન પાંખે જો કહી ન રેહેવે, માંહે સુરીજન નેહથી લેવે;
 જીભું જપતા જો શાહા લેતા, તો ખાલી સરગ કોઈ ન રેહતા;
 કેતેક બરસ પીયુ પીયુ આંખે, સુરીજન ખોલ સો ચિત ન રાખે;
 જીભું જપતા જો પીયુ કોઈ પાતા, તો મુંનાફક હોકર કોઈ ન જાતા;
 આપ પીછાણે તો નહીં દુરીજન, નહીં તો હાથથી ખોયા સુરીજન.

રે તુંહી...

જીભું જપીએ ખોહાત કર, અને માંહે ન લાહીએ નેહરે;
 સો કેસા મીંતજ આખીએ, સો તો દુરીજન પુરા છહેરે. ૧૬૮

જે તમે જા કર મીત કીલાવો, તો જીવ અપણા કંઈ ન લાવો;
માંહે જપતા જનમજ તપણા, જીવડા લાહીએ પીયુ પર અપણા;
તેમ તેમ કાસલ બાહર આવે, માંહેકે પડે સો કતરે જાવે;
તબ પીછે ફીર ચાંદણા હોવે, તો મારગ સઘલા પરગટ જાવે;
ચાવું નીસદિન જપતા જામએ, ચિત સઘડા પીયુ પર લાહીએ.

રે તુંહી...

જેમ જેમ જપીએ મનમાં, અને ચાવા કીજે નીતરે;
મન ચીત લાહીએ અપણા, તો ઠામજ આવે ચીતરે. ૧૬૮

ઠામે જીવડા તો જા આવે, જે નીશદીન પીયુકું જપતા જાવે;
રસુલે ઉતમ કામ જે કીતા, આપે નામ સો મુખભર લીતા;
ઉમત માંહે પીયુ પીયુ કહયા, આપસકું લે દુખ માંહે રહયા;
સાગર રોડી જીને કીતા ખાણા, તો ન હોવે ઉસે બાહર જાણા;
એતા દુખ શિર પર સહેતા, યું કર નામ સો મુખ ભર લેતા.

રે તુંહી...

ઉમત મહમદકી સાચ હય, સો પામએ કરમ સંજોગરે;
નીશદીન જપીએ પીયુકું, નીત નીત કીજે ભોગરે. ૧૭૦

તો જા હોવે એક રહેમાન, નીત નીત જપીએ એક ધમાન;
જસકું કોઈ મુકામ જે દીતા, કોઈ જા જોગીકા ભેખજ લીતા;
કેતેકું લે બલામે દીતા, કેતુમે આવ દરજા લીતા;
જસકું જાંઈ એ લેહે લાયા, સો પરેમ માંહે જાય જલાયા;
રસુલ કેરે કરે જે કામા, નીશદીન લીજે શાહાકા નામા.

રે તુંહી...

જેતે નબી ઇસ જગ કીયે, સો રાખે નહી મુદામરે;
રસુલે એસા આંખીયા, સો જકરે પાયા ઠામરે. ૧૭૧

ફરક માંહે જો જા રહીએ, સાસ ઉસાસે પીયુકું લહીએ;
લા ઇલાહ સેંથી અલગા રહીએ, ઇલહલાહ સેંથી જનમ જો લહીએ;
દુલ્હ ભગતી સખ ભગજ કહીએ, માંહે બંધન કછુ ના લહીએ;
જ્યુ જ્યુ દુનીયાસું દેવે છોડા, ત્યું ત્યું વાધે પીયુસું નેહા;
જેણે મીતે એ ભેદજ જાણીઆ, સતગુર ભેદથી દેખ પીછાણીઆ.

રે તુંહી...

ભગતી માંહે મુગતી હય, રહયા કોઈ ન મુકામરે;

જસમાંહે જકરજ આંખ્યા, તીસે રમુલે બુજયા ઠામરે. ૧૭૨

પાથી સેહેસ્ત્ર પચાસા હુઠો, કાંહાં કાંહાં તીરથ જા કર મુંડા;
કેતે દેવ ઉપાસન કીજે, દેવલ દેરા જા જા પતીજે;
વિધાસ મનમાંહે બોહોતેરા લાવે, સુરીજન તો જા જકર પાવે;
જો કોઈ હોવે સુરીજન જોગા, સો સખ કરસી જકર ભોગાં;
જો કોઈ મુઘા હો કર ધ્યાવે, સો જા જકર પીયુકું પાવે.

રે તુંહી...

દેવલ દેરા જાંડીએ, કર તીરથ સાચા લેહરે;

સુરીજન પાયા આપણા, જોતે મનમાંહે કીયા નેહરે. ૧૭૩

સોહણ દીલકી તમે એહી જણો, પીયુજ જકરે દેખ પીછાણા;
સુરીજન મેલા જીતના કીજે, તીતના લાલ સિરાણે લીજે;
જસકા સાસ ઉસાસ બંધાણા, સો સખ જુગમાં મીંત પીછાણા;
દમ દમ નામ પીયુકા લીજે, ઉસકું અલગા કેસા કીજે;
મીંતુ કેરા જકરજ કામા, તો જા પાઈએ સુરીજન ઠામા;

રે તુંહી...

નીશદીન જપીએ પીયુકું, પડે રહીએ દરખારરે;

કબહુક અપણે ભાવસું, સુરીજન કરસે સારરે. ૧૭૪

સુરીજન સાર તો જા કરસી, જાકર લેકર દીલ માંહે ધરસી;
નીસદીન જપીએ શાહકા નામા, તેમ તેમ દીલ આવે ઠામા;
હયાત દીલકી જાકર પાવે, જાકરે નેહકા અદકા પાવે;
જપણી કમ મ કરશે કોઇ, તો જા દીલ તેરા જાંઘા હોઇ;
રસુલે આંખી એહ જો ગાલી, દીલ ઠામ ન આવે જાકર યાલી.

રે તુંહી...

જાકર જાસે હય પીયાકી, ભાગ દીલ ખી ધારેં એહરે;
જાંઘા હોવે દીલ માંહેથી, અને અદકા વાધે નેહરે. ૧૭૫

દીલ તો જાંઘા જાકરેં હોવે, જાકરેં જવડા અપણા ધોવે;
તો જા કરસી નવસા ચોટાં, તીસથી ભાગે સખ માંહેકી ખોટાં;
જાતની ચોટાં નવસા આવે, નેહકી વાટે જો નેહ લગાવે;
તખ પીછે દીલ જાંઘા હોવે, પીયુ ખીના અવર કહી ન મોહોવે;
જાકર ફીકર એહ જો ભાવા, પીયુ ખીના હોવે સરવ અભાવા.

રે તુંહી...

જાકર જો ભાગે પીયાસું, તીસે અવર ન ભાવે ચિતરે;
કડવા હોવે સખ જુગ, અને પરખે અપણા મીંતરે. ૧૭૬

એલમ ઇમાન સખ ઝીકરજ કહીએ, નીસદીન પીયુકુ જપતે રહીએ;
જયું જયું જપતા છાના જાવે, તું તું કલમા ડિગતા આવે;
ઇમાન સરીખા ચાંદણ હોવે, સારા અધારા માંહેથી ખોવે;
પમકે કેરા તેલજ કહીએ, ઉસમે ચાંદણાં પરગટ લહીએ;
તુજમે ઇમાન સરીખા હોવે, ગફલત માંહેકી દુરજ ખોવે;

રે તુંહી...

જાસમાંહે ઇમાન પરગટયા, તીસેં ગફલત આવે દુરરે;
ત્યાં અધેરા કયા કરે, જ્યાં સતગુર કેરા નુરરે. ૧૭૭

લા ઇલાહ નાવે પાંઉં જો દીજે, ઇલદલાહ સેથી પારજ દીજે;
નખીકા દરીઆ તરીયા ચાવે, તો ઇલદલાહસેથી નેડે પાવે;
ખાટે ચલતાં ચોરજ લાગે, સો નેહકી ખાટે નીકલ ભાગે;
પીચુકે પ્રેમકી જસ લાગી ચોરા, લીતર ભેદા તીસ ભાગી ખોરા;
એતો કલમા જસ દીલ ચોરા, સો જ પીચુકે મીંદર પોતા.

રે તુંહી...

અલદલાહ સુખહાનિ જીતે કીયા, ઇલદલાહ દીયા કરારરે;

પીચુ મીંદર જીતે દેખીયા, સોતરકર લંગીઆ પારરે. ૧૭૮

નખી મુરસલ જેતે કેતે, સો સખ પોતે નામજ લેતે;
જ્યું જ્યું કલમા ઉગતા આવે, ત્યું ત્યું ઉજલા અદક પાવે;
સાચા દક્તર હયા તેરા, છાપા ઉઠે માંહે કલમે કેરા;
જલે જપણાં દુરીજન ઠાંહે, નકશા ન ઉઠે કુછ હુમડા માંહે;
દીલકી જકરે જો જામ બંધાણા, સો સખ કલમે સાચ સીધાણા.

રે તુંહી...

દીલકી જકરજ સાધીએ, ચીતજ સગલા લાયરે;

એસી જુગતી જો કરે, સો સખ દરસન પાયરે. ૧૭૯

દીનજ કેરી ખાટ જો કહીએ, સાચ પાંખે સો તીલ ન લહીએ;
સેવા મુશરફ જસમે જીતના, જનમ કુખાણા અપણા તીતના;
હકજ કેરી જકરજ હોવે, એક મકરસું સો સારા ખોવે;
સાચે મને જો ખાટે ચલીયા, સો સખ પોતા નહડે રલીયા;
મકર ભાવે તો જીન કીન કીયા, શયતાન દરજ ઉતે જ લીયા.

રે તુંહી..

એતો સાચી વાટ હય, મકર ન આવે કામરે;

દીલ ફેરાવ્યા આપણા, તો શયતાન પાવે કામરે. ૧૮૦

તસખી પડણે સે સખ જુગ મોહોવે, એક મકરસું સારી ખોવે;
જીકર એ હય છાના કામા, સાસ ડિસાસે હુધડે ઠામા;
લોણે લીયા જેમ ગાંઠ પટોલે, એસે ચાવે પીયાસું ખેલે;
જીભું જપતા બહોતજ જાવે, ઘેન પડયા તીસે મન ન આવે;
ડિનકા ભેદ જેણે મીતે જાણા, તીસકું મીલીયા ઝીકર ઠેકાણા.

રે તુંહી...

તસખી બહોતજ કીજાએ, માંહે ન લાહીએ ચિતરે;
ઘેન પડયા જીસ મનમાં, સો કદી ન હોવે મીતરે. ૧૮૧

પીયુ સમરણાં જે કોઈ લોણે, સો અપણા સાસ ખાલી ન છોડે;
જીભું જપતા ઠામ ન આવે, ખાટે ચલીયા પીયુ ખીન જાવે;
સાસ ડિસાસે જે પીયુ ખીન ખોવે, સો સખ જાણો મુરદારજ હોવે;
શાહા ખીના ખોટે તલ નાં જાવે, માણક અપણા ખોઈ ગમાવે;
બાહેર નીકલતા લા ઇલાહ તાણો, ઇલિટલાહ સેંથી તમે ઘટમાં આણો.

રે તુંહી...

જો દમ જાવે પીયુ ખીના, સો જાણો મુરદારરે;
જ્યું દરીયાકી સંબલી, સો કીસ ખીંચ કીજે બહારરે. ૧૮૨

દમણે દમ જો બાહેર જાવે, સો જાકર કછુ મુલ ન પાવે;
સાસ ડિસાસ જીતના લેવે, તીતની ગુજજ અદકી લેવે;
પ્રેમ દમ જો પીયા ખીન જાવે, પાઈકે કેરા વો મુલ ન પાવે;
એતો ધ્યાન બાહેરકા કહીએ, સાચી ઝીકરમાંહે શાહાસું રહીએ;
મન સમજાય કર એતના જાણા, લોહા કારણ ઝવાહીર કયું ખોણા.

રે તુંહી...

ઝવાહીર ખોયા હાથસું, જો જુગમાંહે અમોલરે;
સો ન પાઈએ દામથી, સો લીજે સરકે તોલરે. ૧૮૩

જે જાણે માંહે ચોખા કીજે, તો ઇલદલાહ શીકલ નીસદીન દીજે;
કીસકા મેલ સો કીસથી જાવે, દીલકા મેલ સો ઝીકર ગમાવે;
નથીકે બાટકી એહી નીશાની, સો સખ શીકલ દીલકી જાની;
નીરમલ આંદરણાં માંહે હાવે, તો જા શાહાકું મેણે જાવે;
આરસી દખો તમે પરતક ગાલી, મુખ ન દીસે નીરમલ યાલી.

રે તુંહી...

અંતર નહીરે સાંહીયા, જે ઘટ નીરમલ હોયરે;

કાટ લરાણી આરસી, તો મુખ ન દીસે કોયરે. ૧૮૪

મુખડા તો જા ઝીકરું દખો, આપસકું માંહે ઝીકર વીસેખો;
સખ લોહામાંહે આયના હોવે, કાટ દલે તખ મુખડા જાવે;
જે કાટ ઉપરથી સઘલા ખોવે, તખ તો ઝીકરે શાહા મુખ જાવે;
દીલકા કાટ તો એસા જાણો, લોહા આયના તમે દખ પીછાણો;
ઝીકરે દીલ લગાકે આણો, તો દીલકા આયના જા દખ પીછાણો.

રે તુંહી...

દીલમેં આયના પરગડા, સો શાહ મુખ દખણુ જોગરે;

કાટ દલે જખ માંહેકા, તખ દરસન કીજે લોગરે. ૧૮૫

રાત દીવસ જે ચાવા કરસી, ઝીકરમાંહે દીલજ ધરસી;
નીત નીત પીયુસું આવે જાવે, દીલકી ઝીકરે સુધા પાવે;
સાચી ઝીકરસું જીવડા લાવે, હવા હીરસ સખ ખોઈ ગમાવે;
દમ કદમ જે ઝીકરે રેહેવે, પીયુકી સુધ તો સઘલી લેવે;
એસી ગુજ દીલમાંહે કીજે, તો રોમે, રોમે સખ પ્રેમુ લીજે.

રે તુંહી...

હમડા લામએ પીયુકું, તો પીયુ તમ ધર હોયરે;

જખ દોતું હમડે મીલ ચલે, તાંકી સુધ ન બુજે કોયરે. ૧૮૬

જીવ સાસ દાય નેડ રેહેવે, જીવકી મુધ્યા પીયુકું કહેવે;
નીશદીન સાસ ઉસાસ ન ખોવે, તો મુઘ છાની સો માંહે જોવે;
નેડ રેહેવે સખ દાસજ કહેવે, પીયુકું જપતા જો તીલ ન રહેવે;
ખાસા દીવાન દીલકા કહીએ, ઈસ ખીન માહાલ કોઈ ન લહીએ;
જો તું જાકર લોણે ગેમાર, તો કીરત ન રહેસી માંહેકી સાર.

રે તુંહી...

દમકી ખાસજ કીજીએ, લાઘ જો જા રહીએ પાસરે;
નીશદીન દોડ પીયુ ધર, તીલ ન ખોવે સાસરે. ૧૮૭

જો તમે જાણો સાસજ માફ, માંહેકા કાજ મેં અપણા સાફ;
નખીએ જીસથી પીયુ પીછાણ્યા, માંહેકા માહોલ તો આ નહીં જાણ્યા;
ખાકી નફર સખ ખાહર રેહેવે, માંહેકા માહોલ સો કોઈ ન લેવે;
ખાલુ ખાલાં આર ઠાંહો ઠાંહે, દમ ફેરાવે સધલે માંહે;
જેણે મીતે એ ખાતજ જાણી, સો સખ ચાલે વાટ પીછાણી.

રે તુંહી...

જે કોઈ મીત મુજાણ થે, તીને એ દખ્યા જીજરે;
સો નીશદીન લાગે પીયુસું, એસી કીની ગુજરે. ૧૮૮

માંહે પ્રીત તો એસી લાઘએ, તીલ ખી ખાહર કહી ન જાઘએ;
અથે પ્રીત નઘણે નહી મુજે, મનકી લાગી સો કોઈ ન જીજરે;
જે કોઈ જીજરે સો મનકે માતે, નીત ઉઠી હોવે સો પ્રેમુ રાતે;
માંહે છાના સો કરીએ ભોગાં, કોઈ ન જાણે ખાહર ભોગાં;
ખાહર જતાં લોક પીછાણે, મનકી લાગી સો કોઈ ન જાણે.

રે તુંહી...

માંહે એસા ખેલીએ, જો કીસે ન હોવે જાણરે;
ગુજજ એસી કીજીએ, જેમ આપ ન જીજરે કાનરે. ૧૮૯

રેએ રેએ તીલ ન રહીએ, મનસું બાતાં મનકી કહીએ;
 પીયુકી ઝીકર જન જા આંખી, નખીઉં સાડને ફજલું રાખી;
 છાની બાતાં જા કર પામ્યે, બાહેર પુકારણ કીતકું જામ્યે;
 જે કોઈ પોતે સો મનકે લોણે, કોઈ ન પોહોતા બાહેર દોડે;
 ફજલ નખીકા પકડો જામ, તો જા શાહાકું સુખસું પામ.

રે તુંહી...

બાહેર બોહોતજ દોડીએ, અને માંહે ન લામ્યે મનરે;

સાચા મીત જો આપણા, જોણે પીયુકું સોંપ્યા તનરે. ૧૯૦

મનુહી પીછે જનમ ગમાઈએ, ઝીકર પાંખે કોઈ મુલ ન પામ્યે;
 કાજ મુક્તી જોઈ કીલાવે, પ્રેમ બીના તો શાહા ન પાવે;
 નહ સો આહે હમડા માંહે, પોથી પડસું ન પાવે શાહે;
 પોથી પ્રીત સો બોટી જોવે, જુડે કાંહાંસું પીયાકું મોહોવે;
 ઝીકર જીવડા જા કર જાગે, તો પોથી પાનેસું દીલ ન લાગે.

રે તુંહી...

પોથી પડયા બોહોત કર, માંહે ન લાયા નહરે;

સો કેસે લીજે આવરે, ઝાકળ કેરે મેહરે. ૧૯૧

દીલ ન આવે પીયુ બીના ઠામા, જસથી પામ્યે માંહે સાચા કામા;
 બાંકી લકડી જીતની કહીએ, છાયા તીસકીબી બાંકી લહીએ;
 તીલબી તીર જો બાંકા જાવે, તીતના હદથી તફાવત પાવે;
 દીલ બી સીધા જો નાં કીજે, તો સુખસું મેંજલ કેસી લીજે;
 પીયુ બીના જીવડા કહીં ન લાવે, લીતર ભાવસું ઘર માંહે પાવે.

રે તુંહી...

જીલું બાંકે મત બકો, અને દીલ બાંકે સખ હાણરે;

જો મન હોવે પાધરા, તો દરગે પાવે જાણરે. ૧૯૨

જાહેર પહણા કુછ કામ ન આવે, જાં લગ મન ચિત લાય ન ધાવે;
દ્યાલ હય ઇસ મનકા રાજ, રસુલ ચાલે સો પીયુસું સાજ;
નખીએ મનજ ચોખા કીના, તો જ દરજ અપણા લીના;
જીજી જપણા કામ ન આવે, જાં લગી મન ચીત પીયુસું ન લાવે;
દીલકી ઝીકર સો નીશદીન કીજે, મનમાં સોહણ ચોદીસે દીજે.

રે તુંહી...

માંહે કીજે નીરમલા, તો શાહાસું લાગે ધાતરે;

સોહણ દીજે સાચકી, શાહાકી જીકરજ સાથરે. ૧૯૩

પરતક દેખો દીલજ માંહે, સાચી સોહણ ફેરાવો તાંહે;
સાચી સોહણ હકજ કેરી, સાફ કરે સખ માંહે ફેરી;
માંહેકી સોહણ ઝીકરજ કામા, પાક કરે સખ માંહે ઠામા;
નખીયું ફેરા એ હય ખેલા, માંહે કીજે જ એસા મેલા;
મહમદ પાવે જો સાચજ ફેરા, તો જ પાવે શાહાકા સેહેરા.

રે તુંહી...

સોહણ જો સાસ ઉસાસકી, સો ચાવું કીજે નીતરે;

જીતના માંહે ફેરાધએ, તો ચોખા હોવે ચીતરે. ૧૯૪

જો જામ પીયાસું સુધા જાગે, સો સખ જામ ઇસ પેંદે લાગે;
સાચા પંથ જો નખીએ લીના, જો ફેરમાયા શાહાકા કીના;
કષ્ટ ન કીની જુરી ખીદાયત, આપે ચલેઆ સુધી હીદાયત;
ઘોડક મારગ ચલીઆ જામએ, ચોર ન લાગે ને મેંજલ પામએ;
ખાટ ન પકડો ખીદાયત કેરી, રસુલ ચાલે સો સાચી શેરી.

રે તુંહી...

સાચી ખાટ રસુલકી, અને સાચા જગ રસુલરે;

પીયુને જીખરધલ લેજાયા, સો આંન દીખાયા ખોલરે. ૧૯૫

ધલમ ધમાન જીતના કીતા, નખીએ સારા જો ઝીકરે લીતા;
ખાસા ખઝાના જીતના કહીએ, સો સખ અપણી દીલમાંહે લહીએ;
નખી ઇસ ખાટે કરતે ભોગા, સો સખ હુએ ખઝાને જોગા;
ઝીકરજ કીલી દીલકી કહીએ, સો સખ ખાટ દીલમાં લહીએ;
જીને ઇસ કલમેસુ મન ચીત લાયા, ખાસા ખઝાના ઉસે ખુલતા આયા.

રે તુંહી...

દીલમાંહે ખઝીના પરગડા, અને કીલી કરો તુમ હાથરે;
ખોટ્યા ચાહો સાચસુ, તો લાગો કલમે સાથરે. ૧૮૬

(૧૨૭) હવા હીરસકી વીગત.

હવા હીરસ સખ દુરીજન પાસે, ધમાન ઉડાવે એકહી સાસે;
નીશદીન પીયુકું જપતા જાવે, તો જા ઇસથી છોટકા પાવે;
મુખસું જપતા જનમ સતાવે, પધકે કેરા સો મુલ ન પાવે;
તલખ કરે નીત રોટી કેરી, ફીરતા હીર જગ શેરી શેરી;
ઇસ ત્રીયાકી આસજ ખોટી, પીયુજ ખોવે તે કારણ રોટી.

રે તુંહી...

ત્રીયા ચલત્રે આગલી, બહોત લગાવે ચોટરે,
ઇસકે પાલવ જો પડે, તીસે દીનજ લાગી ખોટરે. ૧૮૭

(૧૨૮) હવા હીરસ દિલકા હીલા.

દુજ ચોરજ માંહે રહેવે, ઉસથી ખાટ સો કોઇ ન લેવે;
ખતરે જેતે તીલ તીલ કીજે. અધે અતરીયાલે વાટ ન લીજે;
હાથે જાલી ગફલતકી રાખે, ફીર ફીર હુકકી ખાટજ નાંખે;
જો કીલાણું ખડે ખડે, સો સખ જા કર મકર ઘેરે;
એતો માંહેકા ખાતર ખાહાવે, જેસા યુવા બીલી લે જાવે.

રે તુંહી...

દીલમાંહે ચોરજ પરગડા, ખડા મકર તીસ હાથરે;
ખાતર દેવે માંહેથી, ખેડા લેવે ખાથરે. ૧૮૮

(૧૨૯) ખતરે દિલકા હીલા.

ખાતર પાણેકું રેહવે પાસે, સો સત સયુરીસે પેહલા નારે;
ચોરી કરે મુખં મીઠી ગાલી, કીતે ન પકડા નવસા ટાલી;
પીયુકા જસકું હોવે ચાવા, સો જનમ ન છોડે મુરશદકા પાવા;
સુરીજન તેસું ચલીયાં આવે, ચાંદ્રણે મારગ સખ કોઈ પાવે;
નહીં તો તીલમાંહે બાજી આવે, મેવા સઘલા ખોઈ ગમાવે.

રે તુંહી...

મુરશદ દીંયા હય જુગમાં, જો આંન દીખાવે સેરરે;
એ ખાટ બહોત રલીયામણી, જ્યાં ચોરાસી નહી ફેરરે. ૧૮૮

(૧૩૦) મુરશદકી મેંમા.

મુરશદ પાંખે કોઈ ખાટ ન પાવે, ખરા ખોટા સખ પરગટ દીખાવે;
ખંદગી સઘલી મારગ કહીએ, પણ મુરશદ પાંખે ભેદ ન લહીએ;
સેહસ્ત્ર ખરસ જો કીજે ભગતી, મુરશદ કેરી એકજ રતી;
ગુર પાંખે જો કામ ચલાવે, સો સખ ખોવે મન ઠાંમ ન આવે;
એતો આંખી દીલકી ગાલી, ઠાંમ ન આવે કોઈ મુરશદ ટાલી.

રે તુંહી...

ગુર પાંખે જો હુંદીએ, અને ભગતી કીજે નીતરે;
બહોતજ રેલે આપકું, પણ ઠામ ન આવે ચીતરે. ૨૦૦

(૧૩૧) મુરશદકી મહીમા.

જેણે મીતે એ જાણી ખાતા, સો સખ લાગે મુરશદકે સાથા;
સઘયદ મહુમદ જુગમેં આયા, સતકા ભેદ સો આંન બુજયા;
કીતાખ મહુમદકા સાચા કહીએ, જસથી દીન ઇસલામજ લહીએ;
શીરક મુનકર જીતને ચાલે, તીનકું સઘયદ મહુમદને ટાલે;
હુકાનદારી સખ પાખંડ કામા, તીનકે સારે ચુકાએ નામા.

રે તુંહી...

સો દીન આયા નીરમલા, સો આયા સુરીજન ભોરરે;
તેગ ફેરાઇ સતકી, તખ નીકલ લાગે ચોરરે. ૨૦૧

(૧૩૨) મીરાં સઘઈઢખાનકી તશનીર.

શયતાન શાહાકા કહયા ન માન્યા, તો હકને લેકર ઉઘડું રાન્યા;
શાહાકે તોહું કોઇ ન પુગા, ચોદીશ ગાંઢા ઉસ નામું ડિગા;
ચોર હુને સો સખ ખાટું લાગે, સો સખ ચોરી છોડ કર ભાગે;
આચી ખાટે દહા મન દીજે, કુડ કપટ સખ દુરજ કીજે;
કરમ ભાગ ઉન લોકું કેરા, એસા મુરશદ હય જુગમે તેરા.

રે તુંહી...

કરમ ભાગ ઉસ લોકુંકે, જીને લીયા મહમદ ભેદરે;
સાચે ચાલે પંથ સર, અને જુઠે ખેચે પેદરે. ૨૦૨

(૧૩૩) વીલાયત.

ખતમ વીલાયત સાચી કહીએ, રોમે રોમે સખ મહેદી લહીએ;
સાચે મને જીને પાવલ લીના, તીને દીન જા ચોખા કીના;
અવર ખીચારે તો હોવે દુરીજન, તીસથી દુર પડ્યા મુરીજન;
ખાસે વજરમું અદાવત કીજે, ખીના દીવાન સો કયું પીયુ લીજે;
ભાએગ જીનકે પીયુ ભાગે હાથાં, જો મુરશદકે ભાગે સાથાં.

રે તુંહી...

સાચે વજર સતગુર, સો થોડ ભેટે મુજાણરે;
જીસકે પુરે ભાએગ થે, ઉને આણ્યા ધંમાનરે. ૨૦૩

(૧૩૪) સતગુર મારગ.

મુઘા કામ ઓર મુઘા ચાવા, પીયુકા મુરશદ ઉસને પાવા;
સારે જગકું કહયા પુકાર, જો સમજે સો ભાગે પાર;
ખાટ રમુલકી આનજ ખોલી, કાહેર નાઠા સો સીસજ ડોલી;
દુખ દોઝેલા સહયા ન જાવે, સો કયું શાહાકા મારગ પાવે;
હવા પુરસ ઓર ખેઠા ભાગે, સો છલાણે સખ નીકલ ભાગે;

રે તુંહી...

મહેદી સાચા દીનકા, જા જગ કહયા પુકારરે;
હવા પુરસ જીન છેતરે, તીનકી લીની સારરે. ૨૦૪

(૧૩૫) અસત ઓર સતપંથકા મેહેલ.

ચોર ચાંદણી ન સોહાવે રાતા, સો જ લાગે અંધારે સાથા;
ફીર ફીર કીના જુઠા ગુમાન, યું કર ખોયા આપ ઇમાન;
નખીયું કે શીર ખીતી ખાતા, કેસે લાગે ઉનુખી સાથા;
કેતે નખી સો કતલ કરાએ, કેતે દેશ વીદેશ પઠાએ;
માંહે દીન વાર એહ જો લીના, તીસથી મલામત ઉન શીર દીના.

રે તુંહી...

નખી થે જેતે સાચસું, સો ચાલે સીધી વારે;
કેતેક કાડે ગામથી, કેતેક નાખે કારે. ૨૦૫

(૧૩૬) સતપંથકી નીશાની.

બડી નીશાની તો જ પાયા, સાચા મેહેદી હમ ધર આયા;
દીલકી આખુસે જમ બુજાવે, નખીયું દમ કદમ જો લાવે;
વલી મશાએખ જો સુધા ચાલે, સો સખ બલાઉંથી કોઈ ન યાલે;
નખીપણા તો તીસકું દીતા, જસકું બલાઉંમેં કસકર લીતા;
બલા સહયા ને નામજ લીતા, સાચા નખી સો તીસે કીતા.

રે તુંહી...

નખીએ કસણી શીર સહી, તીસે દીતા માંહે બલાયરે;
તીસથી સુખ ન દીજે આપકું, તમે રાખો પ્રેમ જલાયરે. ૨૦૬

(૧૩૭) આશકુંકો રીત.

આશક કેરી એ હય મલામત, નીશદીન પીયુકું રાખે સલામત;
જગ ખોઆરી ને દુખડા કહીએ, સો તો સારા પ્રેમજ લહીએ;
લોક દીખાવે કાલે ઘેલે, એ સખ આએ પ્રેમજ ખેલે;
જસે પીયા ચાહાવે આપ સંજોગા, તીસે કહાવે મલામત ભોગા;
લોક કુટંબ સખ વેરી કીજે, યું કરી મઉમનો ભેદજ લીજે.

રે તુંહી...

જેમ સોના કસીએ અગનમાં, તેમ દુખમાં કસીએ મીંતરે;
ખરા ખોરા જેમ પરખીએ, યું કરી સાધીએ ચીંતરે. ૨૦૭

(૧૩૮) નખીયુંકા રસ્તા.

જેતે કેતે નખી જો કીતે, ઉન શીર એહી પ્રેમજ ખીતે;
જગ સારા ઉસ કેડે લાગા, આપે સુરીજનસું રેહેણી જાગા;
કાલે થેલે ધરાધ્યે નામા, યું કર ચીત લગાધ્યે ઠામા;
સુરીજન પાંખે જો કાઠ ભુલા, ઉસકે મુખ પર પડીઆ ધુલા;
ભલી ખુરી જો ખોટ લગાવે, યું કર અપણા મીંત છીપાવે.

રે તુંહી...

જસ મીંતુમાંહે સાચ થા, ઉનસું લાગે લોકરે;
સખથી અલગા ટાલ કર, કીએ મલામત જોગરે. ૨૦૮

(૧૩૯) નખીકા દીન.

નખી મહમદ પરતકે દેખો, જસથી પ્રેમજ સાચા ખેલો;
કેતુંકે શીર ખીતી ખાતાં, ફીર ફીર લાગે વયખી સાથાં;
જીતની ખાતાં રસુલે લીતી, ઉન શીર એસી વેદના વીતી;
સહયદ મહમદ સાચા ચાલા, ઉન શીર પડતા એહી હાલા;
સાચા દીન જો હકસું રહેવે, વો જા એસા હાલા સહેવે.

રે તુંહી...

જેતે જગ રસુલ થે, ઉનસું લાગે લોકરે;
મહમદ આપે સાચસું, કીએ મલામત જોગરે. ૨૦૯

સોહણ મીંત જો માંહી પાવે, થોવે કાસલ ને જુઠ ગમાવે;
ખાટ ન હોવે મેહેદી ટાલી, પીયુ ખીના નાંહી દુજ ગાલી;
જન કીન મુણીયા કાનજ ખોલી, તીને એ જુજ સખ સાચી ખોલી;
જે કોઠ દુરીજન દુનીઆ લાગા, ગફલત થોકે ચોંક ન જાગા;
જસકું હોતા પીયુકા ચાવા, તીન જા દેખા નખી મહમદકા પાવા.

રે તુંહી...

મહમદ સાચા પરગડા, લાયા સુરીજન મુઘરે;
પાલવ લાગા તે રહયા, જને દીલસું ઉપની ખુઘરે. ૨૧૦

(૧૪૦) પયરવી રસુલકી.

પીયુ પીછાણાં સાચા જાણા, ટાણાં અપણા દેખ પીછાણા;
રસુલ કેરે કરે જે કામા, ઉસને મેહેદીકા પાયા કામા;
ઉસકું કલમાં હક ઉપના, તીસને મેહેદી સુધા જના;
પીયુને દીની જસકું બુધ, સો સખ બુજે મેહેદીકી સુધ;
સાચા મેહેદી સુરીજન જોગા, નીત નીત કરશે પીયુસું ભોગા.

રે તુંહી...

લા ઇલાહ ઇલલાહ પીયુકા, અને સાચા નખી રસુલરે;
મેહેદી સીદક પીછાણીયા, સો લાધા પંથ અમુલરે. ૨૧૧

સોહાગણુ ભેદ જોણુ પુરા જાણીયા, સો સખ મેહેદીકે ટોલે આણીયા;
પીયુકા પ્રેમ જો આન લગાવે, તેમ તેમ અદકા મરમજ પાવે;
હજકા પાલવ લીના હાથે, ફીર ફીર લાગે વયખી સાથે;
રાતે માતે જીને કીના ભોગા, સો સખ હોવે સુરીજન જોગા;
એસા મુરશદ જુગમે આયા, તો કાલે ઘેલેને મારગ પાયા.

રે તુંહી...

મુરશદ દીવા ઇસ જગ માંહે, અને આયા લોકું ભાગરે;
જસમાં તીલ ખી દીન થા, ઉને રાખ્યા હુધડે ભાગરે. ૨૧૨

(૧૪૧) પયરવી રસુલ મીસાલ હજરત અલી.

એતો મીલવા મેહેદીકા કહીએ, નીશખત દીનકી પરગટ લહીએ;
માંહે મયદાન પાંઉં જો દીજે, દફતર દીનકા ચોખા કીજે;
ખંદગી દીલસું સાખત ચલીએ, દુલ દુલ ચડે સખ કુફરજ ટલીએ;
જુલફીકાર જો હાથું રાખે, તખ કુફર માંહેથી કાઢી નાખે;
જીને ઇસથી મુખડા મોડા, નીસત સઘલા સો ટાલ કર છોડા.

રે તુંહી...

એ તો પેહેલવાન દીનકે, અને લાગી દીનકી મોહોરરે;
કુફરજ સારા કાઢીયા, તખ ખાંધ ચલાએ ચોરરે. ૨૧૩

(૧૪૨) પયરવી રસુલ મીસાલ મેહેદી સાહેબ.

ચોઈ માંહે પુકારજ પડીયા, હકકી સવારી મહેદી ચડીયા;
 માંહેકા કુંકર ફેર ફેર કાટે, સતી ચલે સો જીકરજ માટે;
 રાવત કહીએ સખ દીનજ કેરા, કુંકર માટે તો જગમે ફેરા;
 દીન મોહમદકા રોશન કીના, એસા જસ ઇસ શાહાકું દીના;
 જીને દીલકું રોશન કર લીના, ઉને સવારીકા સાથજ કીના.

રે તુંહી...

એસા ભોગી દીનકા, જીને સવારી કીની સાથરે;
 મારગ પાયા દીનકા, તીસે સુરીજન લાગા હાથરે. ૨૧૪

(૧૪૩) દોર આખર જમાનેકા.

આખર જમાના આયા લોગા, સમર લીજે તમે આપ સંજોગા;
 આખર વખતકા એ હુય કારણ, જગ ન રહેવે અપણી ધારણ;
 પડીયા પડીત જો સાચા રહેવે, પડીત વીના કોઈ મારગ ન લેવે;
 માર્ગ આપ નહી કોઈ તેરા, સાચ વીના તો ફેકટ ફેરા;
 ખચેર મચેર સખ માંએ ઉઠાય, ઇલટલાહસું રહીએ માંહે ધ્યાય.

રે તુંહી...

કલજુગ ખોટા આયા, ધરમ ન રહયા સાચરે;
 આગમ જો જો ભાખીયા, સો સાચા હુઆ આજરે. ૨૧૫

(૧૪૪) પયરવી રસુલકી.

મીંત જો દખો તો મીંત રસુલા, પાયા ભેદ સો કોઈ ન ભુલા;
 ખાટ જો સાચી ફેર લગાઈ, પ્રેમ પીયુકા લીયા જગાઈ;
 એ સખ મોહમત કેરે કામા, જીસથી પુજે સઘલી હામા;
 જીન કીન રસુલસું કીના ભોગા, સો જી હુએ સુરીજન જોગા;
 ભાવ ભગતી સખ પુરા રાખો, જીસથી મારગ સાચા દાખો.

રે તુંહી...

કાહેર જુગ માંહે દખીયા, સો ખેડા મારગ છાડરે;
 તીસથી મહેદી ભેજયા, સો રસુલ કેરી જોડરે. ૨૧૬

(૧૪૫) મુરશીદકી સીફત.

સતગુર મહમદ જીને લાગે પાયા, ઉસ ધર સાચા મેહેદી આયા;
દીલકી આંખોસેં મુજે ખાતા, એસા મેહેદી હય જગકા દાતા;
મનકી કાસલ કછુ ન રાખી, ગુંજ ખોલી સખ મીંતુ આખી;
જસમાં ઈમાન હોવે મેરા, સો ના પડીયા લાંબા ફેરા;
મરણે આગલ જે મર મર જાવે, ઈમાન રાખે તો પરતક પાવે.

રે તુંહી...

મહમદ મેહેદી આંખીયા, તમે મુણે મન ચીત લાયરે;
મરણે આગલ જે મરે, સો સખ દરસન પાયરે. ૨૧૭

(૧૪૬) આત્મા પ્રાપ્તિ વાસલ હકે.

નખી મહમદ જીન પરતક દેખા, મરણે આગલ ઉન મરણ વીસેખા;
વય તો હુવે હય મુરીજન જોગા, હંસી હંસી માણેઆ પીયુસું ભોગા;
સરવ સવાદ સો પુરા પાયા, સો જીવ અપણા પીયુસું લાયા;
મુખસું પોતા વો મીંદર જાઈ, સરગું માંહે ઉસે હુઈ વધાઈ;
સખી સાહેલી તીસે મંગલ ગાઈ, વે જાકર અપણા મુરીજન પાઈ.

રે તુંહી...

જો જા અપણે સતસું, પોતા મીંદરે જાયરે;
ઉને સો એસા આંખ્યા, હમ દેખે મુરીજન પાયરે. ૨૧૮

(૧૪૭) વાસલ હકકી ખુબી.

ધર ધર આનંદ ધર ધર સોહાવા, ધર ધર સાહેલી સો મંગલ ગાવા;
રેહેણી દીવસ હુઈ અજવાલી, સરગું માંહે તીસે હુઈ દીવાલી;
મીંતુ મીંત મીલીયા જાઈ, હુઈ સોહાગણ પીયુ મન ભાઈ;
જીને સોહાગ પુરા પાયા, અપણા મુરીજન સો લે ધર આયા;
સો રાજ કરે ને માણે ભોગા, મુરીજન પાયા આપ સંજોગા.

રે તુંહી...

જે ધર પોહોતા આપણે, સો પીછા ન ફર્યા કોયરે;
જેણે આપ પીછાણીયા, પીયુજ પાયા સોયરે. ૨૧૯

(૧૪૮) નામું સઘયદખાનને.

સુણો મુનીવરો સત પરમાણી, પીયુ મીલનેકી હય એ સતવાણી;
માનો મુરશદકે સાચે ખેના, અંતર ખોલો ગીનાનકે નેના;
આપ પીછાનત એ કહે સમજાઈ, ઝીકર ફીકર સખ ખોલ મુનાઈ;
મુઘી સમજો મુરશદકી શાના, તો મટ જાવે લવ આના જાના;
આપે ખાલક ખલકમેં આયા, નર પરસાદે સઘયદખાન પાયા.

રે તુંહી...

સઘયદખાન સત ખોલીઆ, સો આપ કહે રહેમાનરે;
ખલકમેં ખાલક ભર રહયા, સો સીદક સીદક કર માનરે. ૨૨૦

(૧૪૯) સઘયદ ફતેહઅલીકી તસનીફ.

અલી મહમદ પરતક જાણો, ગુર નર દોનુકું દેખ પીછાણો;
ગુર ગોવીંદ સો એકહી કહીએ, સાચા મારગ સતપંથકા લહીએ;
જસ મારગ માંહે સખ કોઈ તરીયા, ઉસકા આગલ કાજ ખી સરીયા;
આલ નખીકી તમે કરજો સેવા, જસથી પાવો તમે સાચા મેવા;
સાચા મેવા તો જ પાઠએ, ગુરકી આલાદકું સતમું ધ્યાઈએ.

રે તુંહી...

જાકું દરસન ઈત હય, તાકું દરસન ઉતરે;
જને યાં ન દેખીયા સતમું, સો કીયા પાવેગા ઉતરે. ૨૨૧

(૧૫૦) નામું ફતેહઅલીને

સઘયદ મહમદ ખોલીઆ સતવાણી, સાચે મોમનને સત કર જાણી;
જો મોમન મનમાં સાચા હોવે, સો જ ગુર નર પરતક જોવે;
આદ અંત ગુર નર જાણો, અવલ આખર તમે દેખ પીછાણો;
ગુર નર આલ ખીના કામ ન હોવે, લખ ચોરાશી જો ફીર કર જોવે;
ખુદા ખાલક તમે જાણો અદલાહ, સો જાણો શાહા મુશતન સીરખીલાહ.

રે તુંહી...

સઘયદ સત વાણી ખોલીયા, તમે સુણો મોમન મુજાણરે;
ગુર નર આલમાંહે આવીયા, તું સીદક સીદક કર જાણરે. ૨૨૨

સમાપ્ત.

